

7

Die Skrif as hermeneutiese sleutel : Die getuienis van Jesus

“The vision of Christ that thou see is my vision’s greatest enemy:
Thine has a great hook nose like thine, mine has a snub nose like to mine ...
Both read the Bible day and night,
But both read’st black where I read white.”
- William Blake -

Die Christen se lewe staan én val by die leer, lewe, sterwe én opstanding van Jesus Christus. Christene word juis Christene genoem omdat ons hierdie dinge glo, en ook Jesus se leer en lewe as normgewend vir ons eie lewe en getuienis aanvaar (Hand 11:26). In kort: Christene aanvaar Jesus as die Here en Leier van ons lewe.

Daarom is dit 'n noodwendigheid dat Jesus se getuienis en leer onder heelwat teoloë die sentrum van die Nuwe Testamentiese etiek vorm. Die sterkste argument (volgens my) wat aangevoer word om homoseksuele huwelike en -verhoudings vanuit die Skrif te motiveer, handel oor die leer en lewe van Jesus. Nuwe Testamentiese Christene se siening van Jesus se bediening beïnvloed en bepaal hul etiese denke en -lewe. Soos in die debat rakende homoseksuele huwelike en -verhoudings blyk, is daar nie eenstemmigheid oor wat die etiek volgens die getuienis van Jesus is nie.

Die soeke na die etiek volgens die leer en lewe van Jesus, is wat in hierdie hoofstuk bestudeer sal word. Die interpretasies van Jesus se uitsprake, die dubbele liefdesgebod soos deur Jesus gegee en sy hantering van die wet en

liefde, is van die sake wat hier aan die orde kom. Aan die einde sal gekyk word na "die seksuele etiek" volgens die leer en lewe van Jesus.

Dit is op hierdie stadium belangrik om kennis te neem dat nòg **Boswell** (Christianity, Social Tolerance, and Homosexuality) nòg **Scroggs** (The New Testament and Homosexuality) die getuienis van Jesus gebruik as 'n motivering vir homoseksuele verhoudings en -huwelike. Beide maak wel deeglik gebruik van die getuienis van Paulus. Tog is daar wél teoloë wat die getuienis van Jesus gebruik om homoseksuele huwelike te regverdig.

Argumentering ten gunste van homoseksuele verhoudings en -huwelike: Die bediening van Jesus het die deur oopgemaak dat mense met 'n homoseksuele oriëntasie in die huwelik kan tree. Jesus het hom oor die randfigure in die samelewing ontferm en verwys sò op 'n simpatieke en nie-veroordelende wyse na mense wat "anders" is as dit wat oor die algemeen gangbaar is.⁸⁷³ Hy het die dubbele liefdesgebod gegee wat liefde die skopus van die Skrif maak. Dit beteken dat alle wettiese regulasies van die destydse Joodse samelewing opgehef is. Sy stilsywe oor homoseksuele verhoudings moet daarom verstaan word dat Hy in wese sulke verhoudings op grond van die liefdesgebod aanvaar het. Die inklusiwiteit van Jesus se bediening het alle vorme van seksuele identiteite opgehef. Indien iemand se identiteit in Jesus gevind word, kan so 'n persoon as Christengelowige homoseksuele verhoudings en -huwelike uitleef.⁸⁷⁴

⁸⁷³ Agenda Algemene Sinode van die NGK, **Homoseksualiteit**, p 144, [Hartenbos], 10-16 Oktober 2002.

⁸⁷⁴ Colwell John, **Christ, Creation and human sexuality**, p 86-88, [SCM Press], Cambridge, 1997.

Eerstens dan sal gekyk word na die bedieningspatroon van die Nuwe Testamentiese kerk.

1. Bedieningspatroon van die Nuwe Testamentiese kerk

Dit wil voorkom asof die Kerk 'n etiese dilemma het. Vir hedendaagse Christene bestaan die Nuwe Testamentiese etiek hoofsaaklik uit die volgende uitgangspunt: *Volg die persoonlike en sosiale etiek van die Nuwe Testament in soverre dit in ooreenstemming met die moraliteit van die samelewing is. Indien dit in botsing met sekere nuwe waardes en norme in die samelewing ('n immorele samelewing) kom, is die Kerk genoodsaak om sekere kompromieë te maak.*⁸⁷⁵ Hierdie onsekerheid onder Christengelowiges rakende die sosiale moraliteit, is die gevolg van die verwarring oor die plek en interpretasie van die Nuwe Testament (en die Ou Testament) in die vorming van 'n sosiale Christelike gewete en die funksie sowel as die plek wat so 'n sosiale Christelike gewete binne die kerk en wêreld het.⁸⁷⁶

'n Voorbeeld van hierdie probleem in die vorming van 'n sosiale Christelike etiek en gewete in die debat rakende homoseksuele huwelike en – verhoudings, sien as volg daaruit: Eerstens dat indien die natuurwetenskappe kan bewys dat homoseksualiteit 'n bio-psigo-sosiale oorsprong het, dit die uiteindelige besluit waartoe die kerk rakende homoseksuele verhoudings kom, ten gunste van sulke verhoudings behoort

⁸⁷⁵ Longenecker Richard N, **New Testament Social Ethics For Today**, p ix, [William B Eerdmans Publishing Company], Grand Rapids, 1984.

⁸⁷⁶ Longenecker Richard N, **New Testament Social Ethics For Today**, p ix, [William B Eerdmans Publishing Company], Grand Rapids, 1984 .

te beïnvloed.⁸⁷⁷ Tweedens dat die bediening van Jesus alle kategorieë van persone of sake wat vroeër uitgesluit is tot insluiting verander het (eksklusief tot inklusief). As voorbeelde hiervan word verwys na Hand 2 (Pinkstergebeure), Hand 8 (Filippus en die ontmande man van Etiopië) sowel as Hand 10 (Petrus se visioen van wat rein en onrein is).⁸⁷⁸

Dit is belangrik om bogenoemde voorbeelde te verstaan binne die konteks dat daar nie sekere voorwaardes vir God se vryspraak deur Jesus Christus is nie.⁸⁷⁹ Dit het implikasies vir die ekklesiologiese etiek van die Kerk in dié sin dat bogenoemde gedeeltes homoseksuele persone inklusief (lidmaatskap, ordening as predikante, doop en aanneem van kinders, huwelike en alle ander lidmaatskapsvoorregte) in die Kerk van Jesus wil toelaat. Seksuele oriëntasie is nie 'n voorwaarde tot lidmaatskap van die Kerk nie.⁸⁸⁰

Dit moet egter ook ingedagte gehou word dat bogenoemde gedeeltes nie oor gehoorsaamheid of lewensverandering handel nie, maar oor geloof in Christus as voorwaarde om deel van Jesus se Kerk te wees.⁸⁸¹ Die aspekte van die inklusiwiteit van die Kerk in terme van geloof in Christus alleen, én die gevolge daarvan op die transformasie van my lewe, is die sake wat in die etiek volgens die getuienis van Jesus uitgeklaar moet word.

⁸⁷⁷ Agenda Algemene Sinode van die Nederduitse Gereformeerde Kerk, **Homoseksualiteit**, p 145, [Hartenbos], 10-16 Oktober 2004

⁸⁷⁸ Agenda Algemene Sinode van die NGK, **Homoseksualiteit**, p 145 [Hartenbos], 10-16 Oktober 2004. In billikheid moet egter gewys word dat bogenoemde voorbeelde in 'n vorige hoofstuk reeds deeglik bespreek is om aan te toon hoe die hermeneutiek van suspisie soos deur pro-gay teoloë gebruik word om behoudende standpunte onder verdenking te bring. Die doel van hierdie hermeneutiek (en Skrifvoorbeelde) soos deur voorstanders van homoseksuele huwelike gebruik word, poog om daardeur die Skrifgedeeltes en die Nuwe Testamentiese etiek wat teen homoseksuele huwelike en -verhoudings is, onder verdenking te bring.

⁸⁷⁹ Agenda Algemene Sinode van die NGK, **Homoseksualiteit**, p 145 [Hartenbos], 10-16 Oktober 2004.

⁸⁸⁰ Agenda Algemene Sinode van die NGK, **Homoseksualiteit**, p 145 [Hartenbos], 10-16 Oktober 2004.

⁸⁸¹ Agenda Algemene Sinode van die NGK, **Homoseksualiteit**, p 145 [Hartenbos], 10-16 Oktober 2004.

Vervolgens dan Jesus se uitsprake rakende die randfigure binne die konteks van huwelike.

2. Matteus 19:11-12

Volgens teoloë wat pleit vir homoseksuele huwelike en -verhoudings, dui Jesus se leer en menseverhoudings daarop dat indien Hy vandag sou geleef het, homoseksuele verhoudings en -huwelike vir Hom aanvaarbaar sou wees. As motivering hiervoor word na Matt 19:11-12 verwys. Hy leer:

¹¹Maar Hy sê vir hulle: "Wat julle nou sê, is nie vir almal moontlik nie, net vir dié aan wie dit gegee is. ¹²Daar is mense wat nie kan trou nie omdat hulle van hulle geboorte af so is (**eu j nou ` coi**), ander is deur mense so gemaak, en ander het self so gekies ter wille van die koninkryk van die hemel. "Wie dit kan doen, laat hy dit doen.

Hoewel *eujnou`coi*⁸⁸² op "ontmandes" of "eunugs" dui, is die eerste gebruik van *eujnou`coi* nie duidelik nie. Die tweede en derde gebruik later in Matt 19 is wel duidelik. Volgens die pro-gay interpretasie van *eujnou`coi* (Matt 19:12) dui die eerste gebruik van *eujnou`coi* op mense wat randfigure is. Jesus ontferm hom hier oor mense wat op die rand van die samelewing staan (gemarginaliseerdes) deur 'n nie-veroordelende houding teenoor hulle in te neem (Mark 1:44-40, 10:46-52 en Matt 9:20-22). Hy het na hulle uitgereik én hulle in die nuwe gemeenskap rondom Hom ingesluit.⁸⁸³ Jesus se tafelgemeenskap met tollenaars en sondaars is ook 'n voorbeeld

⁸⁸². Kittel, Gerhard; Friedrich, Gerhard, **The Theological Dictionary of the New Testament**, (Grand Rapids, MI: Wm. B. Eerdmans Publishing Company) 2000, c1964.; Louw, Johannes P. and Nida, Eugene A., **Greek-English Lexicon of the New Testament based on Semantic Domains**, (New York: United Bible Societies) 1988, 1989. Letterlik vertaal met 'n man wat gekastreer is. Dit was 'n bekende gebruik in sommige van die destydse kulture. Vir die Grieke was kastrasie egter in wese 'n vreemde en onaanvaarbare gebruik, aangesien dit nie in lyn met normale geslagtelikheid was nie. Die Grieke het deur hul kontak met ander nie-griekse kulture van hierdie gebruik bewus geword. In die destydse Midde-Ooste was ontmandes dikwels in beheer van harems en selfs by prostitusie betrokke. Die eunug was dienskneg van die leiers en het laasgenoemde se vroue opgepas. Later het hulle selfs vertrouelinge van die adel geword (vgl Hand 8:34). Dié invloed is veral sigbaar in die kulture van Klein Asië soos onder andere by die Artemis-kultus van die Efesiërs. In sulke gevalle was die "kastrasie" van die man deel van die kultiese gebruik waar 'n priester "georden" is. Hulle het dan as *bavkhloi* en *gavllloi* bekend gestaan. Buite die Nuwe Testament word die begrip "eunug" nie nét gebruik wanneer na mense verwys word nie, maar ook wanneer diere gekastreer is, of wanneer vrugte en plante nie vrugbare saad voortgebring het nie. In die Ou Testament word beide die kastrasie van mens en dier verbied. Vanuit Israel was daar dus nie self eunugs nie. In die koninklike howe was daar wel soms uitsondering gemaak, maar dan was dit om die "volk" suiwer te hou. So is voorkom dat enige vreemde nie-Israeliese bloed die volk sou binnekom (Deut 17:16 vv; 23:2-9). Die Rabbynse Judaïsme het die siening dat niemand gekastreer mag word nie, gehandhaaf. Kastrasie was 'n oortreding van die opdrag dat die mens moet voortplant. Selfs die Rabbies moes trou. Uit al die geskrifte van die Judese Rabbies is slegs kennis van een ongetroude Rabbie, ene Ben 'Azzai. Sy uitgangspunt was dat sy siel aan die Tora vasgemaak is. Hoewel hy die huwelik onderskryf het, is hy deur sy tydgenote gekritiseer omdat hy nie getrou het nie. Daar is 'n tradisie volgens J Jeremias dat Paulus 'n wewenaar was, en nie 'n oujongkêrel nie. Hierdie tradisie word nie algemeen aanvaar nie, gegewe Paulus se lering in 1 Kor 7 oor die selibaat. Daar bestaan 'n moontlikheid dat die figuurlike interpretasie van Jesus se derde rede vir die bestaan van eunugs die vroeë Kerk en Paulus se leer van selibaat kon motiveer.

⁸⁸³ Agenda Algemene Sinode van die NGK, **Homoseksualiteit**, p 143, [Hartenbos], 10-16 Oktober 2004.

hiervan.⁸⁸⁴ Die implikasie van Jesus se hantering van die randfigure binne die samelewing maak die deur vir homoseksuele verhoudings en –huwelike oop, aangesien hulle ook randfigure in vandag se samelewing is.

Verdere teologisering: Binne bogenoemde konteks, behoort die volgende uitgewys te word: Jesus handhaaf die Rabbynse siening rakende kastrasie en die huwelik (vgl voetnoot 1). Hy onderskei tussen drie groepe van **eujnou`coi:**

- † Diè wat so gebore word (sogenaamde randfigure),
- † diè wat vermink is (ook randfigure), en
- † diè wat dit aan hulleself gedoen het (uit die siening van die huwelik, kon hierdie groep waarskynlik ook as randfigure hanteer gewees het).

Die eerste groep eunugs is diè wat met 'n fisiese seksuele defek gebore is ('n abnormale fisies seksuele toestand wat waarskynlik in ons konteks letterlik 'n verwysing na afrodiete of hermafrodiete kan wees. Gegewe die mitologië uit die Griekse leefwêreld waarin bogenoemde fisiese seksuele toestande 'n rol gespeel het, is so 'n afleiding 'n waarskynlikheid - JP).⁸⁸⁵ Die tweede groep is waarskynlik die kastrasie wat iemand aan 'n ander persoon gedoen het (vgl 2 Kon 20:18; Ester 2:14; Hand 8:26-39). Hierdie situasie is binne die Judaïsme verbied en gesien as 'n sonde wat aan die medemense gedoen is.⁸⁸⁶ Hoewel Jesus na hierdie gebruik verwys, het Hy waarskynlik soos alle ander Joodse rabbies, 'n weersin in hierdie gebruik gehad.⁸⁸⁷

⁸⁸⁴ Sinode van die NGK van Suid-Transvaal, **Studieprojek: herbesinning oor die Kerk se standpunt met die oog op effektiewe pastorale uitreik na homoseksuele persone**, p 8-9, Ongepubliseer.

⁸⁸⁵ Hendriksen William, **The Gospel of Matthew**, p 718, [Baker Book House], Grand Rapids, Michigan, 1973.

⁸⁸⁶ Hendriksen William, **The Gospel of Matthew**, p 718, [Baker Book House], Grand Rapids, Michigan, 1973.

⁸⁸⁷ Kittel, Gerhard; Friedrich, Gerhard, **The Theological Dictionary of the New Testament**, (Grand Rapids, MI: Wm. B. Eerdmans Publishing Company) 2000, c1964.

Die derde groep (eunugs) is waarskynlik die figuurlike gebruik van die begrip eunug. Dit is persone wat fisies heeltemal in staat is om te trou en kinders te verwek, maar wat uit eie keuse kies om nie te trou nie. Hulle kies vrywillig om ter wille van die Koninkryk van God nie te trou nie. Hulle is bewus van die "swaarkry" (fisiologies, hormonaal en selfs binne kultuurkonteks) wat 'n ongetroude lewe vir hulle sou veroorsaak, maar ter wille van die eer van God; ter wille van die goeie naam van die groep (kerk) waarvan hulle deel vorm; hul meegaande getuienis in die wêreld waarbinne hulle leef en tot voordeel van die evangelie van Jesus Christus, kies hulle om ongetroud te bly (1 Kor 7:26vv).⁸⁸⁸ Dit is, met ander woorde, mense wat hulle energie "kastreer" weg van die normale geslagtelike skeppingsorde en seksuele plesier soos deur God geskep, om dit in geheel op die eer van God te fokus.⁸⁸⁹ Daar bestaan 'n moontlikheid dat Jesus hier na Homself en Johannes die Doper verwys het.⁸⁹⁰

Indien dié gedeelte gebruik word om in die mond van Jesus die groen lig vir homoseksuele huwelike en -verhoudings te gee, moet die volgende in ag geneem word:

- † Dit gaan in die gedeelte oor redes waarom mense nie trou nie én nie oor waarom mense kan trou nie.
- † Jesus handhaaf die heteroseksuele huwelik, selfs al verwys hy na die "randfigure" in die samelewing wat van geboorte af so is dat hulle nie kan trou nie. Hy veroordeel nie die "randfigure" nie, maar bied ook nie aan hulle 'n ander waardestelsel of 'n ander

⁸⁸⁸ Hendriksen William, **The Gospel of Matthew**, p 718, [Baker Book House], Grand Rapids, Michigan, 1973.

⁸⁸⁹ Kittel, Gerhard; Friedrich, Gerhard, **The Theological Dictionary of the New Testament**, (Grand Rapids, MI: Wm. B. Eerdmans Publishing Company) 2000, c1964.

⁸⁹⁰ Kittel, Gerhard; Friedrich, Gerhard, **The Theological Dictionary of the New Testament**, (Grand Rapids, MI: Wm. B. Eerdmans Publishing Company) 2000, c1964.

stel etiese riglyne wat vir hulle op seksuele en huweliksgebiede geld nie. Hy handhaaf die bestaande.

- † Indien die teologisering van die teks op homoseksuele huwelike en –verhoudings van toepassing gemaak kon word, is die implikasie van die teks juis die teenoorgestelde as wat deur pro-gay teoloë beweer word:
 - Indien daar iets soos 'n homoseksuele oriëntasie bestaan, is daar geen rede waarom dié groep met sò 'n oriëntasie, nie ook binne die eerste groep val nie ('n toestand wat van geboorte af bestaan, maar wat nie in lyn met die natuurlike skepping van die twee geslagte is nie. 'n Toestand waaroor die draer daarvan geen beheer het nie – dit is sy/haar konstitusie).
 - Indien persone homoseksueel optree as gevolg van “sonde wat deur die samelewing” aan hierdie persone gedoen is (bv verkragting, molestering of verkeerde en afwesige rolmodelle), val dit binne kategorie twee.
 - In beide gevalle handhaaf Jesus 'n ongetroude lewe vir sulke persone (selibaat). Die **motivering** waarom die derde groep nie trou nie, kan dus as motivering dien waarom homoseksuele huwelike en –verhoudings volgens dié lering van Jesus, nie toegepas kan word nie, al tree Hy empaties en met deernis teenoor die randfigure op. Die implikasie is dat homoseksuele persone hulle van homoseksuele huwelike en –verhoudinge sal weerhou, ter wille van die Koninkryk van God

Hier is die punt dus:

Die fokus val nie op my persoonlike gemaksone en behoefte aan 'n lewensmaat teenoor wie ek my geskape seksuele behoeftes kan uitleef nie, maar op die eer van God.

In Jesus se lering en omgang met mense word nooit na die sonde van homoseksuele verhoudings verwys (stilswye) nie. Dit verdien meer aandag.

3 Jesus se stilswye rakende homoseksuele verhoudings beteken dat Hy dit goedgekeur het.

Voorstanders van homoseksuele verhoudings stel dat Jesus se stilswye oor die "sonde" van homoseksuele verhoudings, impliseer dat Hy dit aanvaar en in liefde goedgekeur het. Indien Jesus spesifiek téén homoseksuele verhoudings was, sou hy dit spesifiek verbied het, soos Hy ander sondes veroordeel het.⁸⁹¹

Verder teologisering: Daar kan alleen sinvol oor Jesus se stilswye rakende homoseksuele verhoudings nagedink word, indien die konteks waarbinne Hy geleef het, verstaan word.

In vorige hoofstukke is daar reeds gewys dat beide die **Palestynse-** en **Hellenistiese Judaïsme** teen homoseksuele verhoudings was. **Scroggs** beweer egter dat die Palestynse Judaïsme nie teen homoseksuele

⁸⁹¹ Dallas Joe, **Responding to Pro-Gay Theology**, www.leaderu.com/conversations; Daar is egter geleerdes wat beweer dat Jesus wel moontlik na homoseksuele verhoudings kon verwys. Volgens hulle het Jesus se opmerking in Mrk 9:42 sy wortels in die **Babiloniese Talmud (b. Nid 13b)** [... those who play with with children ... with the hand...] het. Die Babiloniese Talmud word dan in terme van homoseksuele verhoudings (pederastie spesifiek) verbind. Allison and Davies; Luz; Donald A Hagner, **Matthew**, 1:116, [Word], Dallas, 1993, 1995; Deming Will, **Mark 9.42-10.12, Matthew 5.27-32 and b.Nid 13b : A First-Century Discussion of Male Sexuality**, p 130-141, [NTS 36], 1990; Meyers Carol and Eric, **Zechariah 9-14**, p389, [Doubleday], New York, 1993; Schmidt Thomas E, **Straight and Narrow? Compassion and Clarity in the Homosexuality Debate**, p 93-94, [InterVarsity Press], Downers Grove, 1995; Schulthess Friedrich, **Zur Sprache der Evangelien. Anhang. A. Racha (raka), möre**, p 241-243, [ZNW], 1922; Warren Johansson, **Who shall Say to His Brother, Racha**, p 2-4, [Cabirion and Gay Books Bulletin 10], 1984. Dit (b.Nid 13) dui moontlik eerder op diegene wat met meisies getrou het voordat hulle seksuele volwassenheid bereik het. Dit is daarom onwaarskynlik dat Jesus na homoseksuele optrede verwys. Gagnon Robert AJ, **The Bible and Homosexual Practice – Text and Hermeneutics**, 186, [Abingdon Press], Nashville, 2001.

“verhoudings” was nie, maar eerder teen homoseksuele losbandigheid.⁸⁹² Hierdie siening is in die vorige hoofstuk as 'n nie-geldige standpunt uitgewys. In die Ou Testamentiese verwysings na homoseksuele praktyke was homoseksuele “verhoudings” wél ter sprake net soos daar ook sprake is van seksuele “verhoudings” van bloedskande.

Die Bybelse standpunte rakende homoseksuele verhoudings weerklink dan ook in die **Babiloniese Talmud**:

“... an unmarried man may not be a teacher of children, nor may a women be a teacher of children ... nor may two unmarried men sleep under the same cloak ... a Single man shall not be a shepherd nor shall two single men sleep under the same cloak ...”⁸⁹³

Daar is drie sake wat moontlik in hierdie wetgewing verbied word:

- † Verhoudings van pedofilie van beide mans en vroue.
- † Bestialiteit
- † Homoseksuele verhoudings – daar is tog geen regverdiging deur te beweer dat die saamslaap van twee persone van dieselfde geslag in hierdie geval op losbandigheid sou dui nie. Hier sou waarskynlik van homoseksuele verhoudings sprake kon wees.

Wat die Hellenistiese Judaïsme betref, stel Scroggs verder dat hier slegs sprake is van die homoseksuele verhoudings wat destyds aan Philo en Josephus bekend was. Dit handel dan oor pederastie.⁸⁹⁴ Hierdie argument is reeds deeglik behandel. Dit is so dat Philo in een van sy stellings na

⁸⁹² Scroggs Robin, **The New Testament and Homosexuality**, p 84, [Fortress Press], 1983.

⁸⁹³ Herbert Danby, **The Mishnah**, p 329, [Oxford University Press], 1933; Scroggs Robin, **The New Testament and Homosexuality**, p 79, [Fortress Press], 1983.

⁸⁹⁴ Scroggs Robin, **The New Testament and Homosexuality**, p 88, [Fortress Press], 1983.

pederastie verwys⁸⁹⁵ as 'n verkeerde vorm van seksuele beoefening. Hy verwys egter in ander gedeeltes na ander vorme van homoseksuele praktyke wat nie verband hou met pederastie nie. Ter wille van volledigheid word die betrokke gedeeltes weer vermeld.

As men ... for not only did they go mad after women, and defile the marriage bed of others (*owerspel*), but also those who were men lusted after one another (*homoseksuele praktyke*), doing unseemly things, and not regarding or respecting their common nature (*homoseksuele praktyke as oortreding van die natuurlike vorm van heteroseksualiteit*), and though eager for children, they were convicted by having only an abortive offspring; but the conviction produced no advantage, since ... the men became accustomed to be treated like women (*homoseksuele verhoudings met spesifieke verwysing na die gepenetreerde*), and in this way engendered among themselves the disease of females, and intolerable evil; for they not only, as to effeminacy and delicacy, became like women in their persons, but they made also their souls most ignoble, corrupting in this way the whole race of man, as far as depended on them. At all events, if the Greeks and barbarians were to have agreed together, and to have adopted the commerce of the citizens of this city, their cities one after another would have become desolate (*homoseksuele verhoudings was nié aanvaarbaar deur die meerderheid in die destydse samelewing nie*), as if they had been emptied by a pestilence.⁸⁹⁶

Dit is egter ook nié korrek dat Josephus nét na pederastie verwys nie. Hy verwys na homoseksuele verhoudings in soortgelyke terme as die Levitikus tekste en die Pauliniese tradisie (Rom 1; 1 Kor 6; 1 Tim 1).

"As for adultery, Moses forbade it entirely, as esteeming it a happy thing that men should be wise in the affairs of wedlock; and that it was profitable both to cities and families that children should be known to be genuine. He also abhorred men's lying with their mothers, as one of the greatest crimes; and the like for lying with the father's wife, and with aunts, and sisters, and sons' wives, as all instances of abominable wickedness (*'n verhouding van bloedskande*). He also forbade a man to

⁸⁹⁵ Philo Judaeus, **The Works of Philo**, (Oak Harbor, WA: Logos Research Systems) 1997.

⁸⁹⁶ Philo Judaeus, **The Works of Philo**, (Oak Harbor, WA: Logos Research Systems) 1997.

lie with his wife when she was defiled by her natural purgation; and not to come near brute beasts, nor to approve of the lying with a male (*homoseksuele verhouding*), which was to hunt after unlawful pleasures on account of beauty. To those who were guilty of such insolent behavior, he ordained death for their punishment.⁸⁹⁷

“But then, what are our laws about marriage? The law owns **no other mixture of sexes but that which nature** hath appointed (*bly by die natuurlike orde van heteroseksualiteit*), of a man with his wife, and that this be used only for procreation of children. **But it abhors the mixture of a male with a male** (*huwelike word as heteroseksueel gesien en homoseksuele verhoudings word afgewys*); and if anyone do that, death is his punishment.⁸⁹⁸

`n Laaste opmerking rakende die konteks van Jesus se bediening in terme van homoseksuele verhoudings: Die **Jewish Ecclesiastical Court** wys daarop dat daar geen Joodse literatuur oor die afgelope 3000 jaar bestaan wat homoseksuele verhoudings goedpraat nie. Hulle stel:⁸⁹⁹

“... there is not a single source in all Jewish disciplines of holy literature that tolerates homosexual practices or homosexual orientation. Jews, who approve of homosexuality, do so without any reference to the holy Jewish literature. It is totally without support from any holy Jewish literature written during the last 3000 years.⁹⁰⁰

Binne bogenoemde konteks, én met die Hebreeuse teks van wat ons vandag as die Ou Testament ken, het Jesus sy bediening gedoen. Bogenoemde duidelike uitsprake téén homoseksuele verhoudings as `n oortreding van die natuurlike vorm van heteroseksualiteit, het duidelike implikasies vir Jesus se

⁸⁹⁷ Josephus, Flavius, **The Works of Josephus**, (Oak Harbor, WA: Logos Research Systems, Inc.) 1997.

⁸⁹⁸ Josephus, Flavius, **The Works of Josephus**, (Oak Harbor, WA: Logos Research Systems, Inc.) 1997.

⁸⁹⁹ Botha PH, **The Apostle Paul and Homosexuality – A Socio-historical Study**, p 2, [PhD Verhandelings Potchefstroom], 2004.

⁹⁰⁰ Botha PH, **The Apostle Paul and Homosexuality – A Socio-historical Study**, p 2, [PhD Verhandelings Potchefstroom], 2004; Winter, Jewish Action Magazine, 1992-1993.

siening van homoseksuele huwelike en –verhoudings soos dit selfs vandag deur die Kerk gesien behoort te word.

Jesus se stilsweye oor homoseksuele verhoudings moet verstaan word binne die konteks wat Hy sien as dit wat 'n mens onrein maak:

“²⁰Maar”, het Hy verder gesê, “wat van binne af uit 'n mens kom, dit maak 'n mens onrein. ²¹Van binne af, uit die hart van die mens, kom die slegte gedagtes: onkuisheid (*pornei`ai*) diefstal, moord, ²²owerspel, hebsug, kwaadwilligheid, bedrog, losbandigheid, afguns, kwaadpraterij, hoogmoed, ligsinnigheid ...” **Mark 7:20-22.**

Wanneer die 1ste eeuse Jood oor hierdie dinge gepraat het, het hulle verseker ook die reinheidswette van Lev 18 en 20 ingedagte gehad. Daarom sou Hy inderdaad homoseksuele verhoudings ingedagte gehad het.⁹⁰¹ Dit moet besef word dat Jesus se etiek voortgespruit het uit sekere sake waarmee Hy in die praktyk te doen gehad het. Die konteks daarvan is bepaal deur die sosiale omstandighede en kulturele waardes van situasies waarmee Hy gekonfronteer is. Jesus se etiek was dus 'n kontekstuele etiek. Dat Hy nie homoseksuele verhoudings spesifiek genoem het nie, beteken dat dit nie gedurende sy tyd onder die Palestynse Judaïsme voorgekom het nie.⁹⁰²

Uit Jesus se bediening word dit duidelik dat Hy sekere gebruike in die samelewing waarmee Hy nie saamgestem het nie, òf deur sy lering, òf deur sy voorbeeld aangespreek en veroordeel het. Enkele voorbeelde hiervan is:

⁹⁰¹ Bultmann Rudolph, **History of the Synoptic Tradition**, p 17-18, [Harper & Row], New York, 1963; Funk RW, **The Five Gospels**, p 70, [MacMillan], New York, 1993; Guelich Robert A, **Mark 1-8:26**, p 373, [Word Books], Waco, 1989; Turner PDM, **Biblical texts Relevant to Homosexual Orientation and Practice**, p 441, [CSR], 1997. Ongeag wat Markus se seining op die eet van kos is, het hy waarskynlik onder *pornei`ai* ook homoseksuele verhoudings verstaan.

⁹⁰² Stegemann Wolfgang, **The Contextual Ethics of Jesus**, p 52, [Augsburg Fortress], Minneapolis, 2002.

- † Veroordeling van egskeiding, teenoor die gebruik om soms te skei (Matt 5:31-32).⁹⁰³
- † Die oproep om te vergewe en nié te veroordeel nie, teenoor die gebruik om net 'n sekere aantal kere te vergewe (Matt 7:1-6).
- † Die oproep om nié in die openbaar te vas en te bid nie, teenoor die gebruik om in die openbaar sò te bid dat almal daardeur beïndruk is, dat die vas sò toegepas word dat almal kan sien iemand vas. (Matt 6:16-18)
- † Uitreik na onrein mense (randfigure) teenoor die gebruik om sulke mense te vermy (Matt 9:18-26).
- † Die bevryding rakende handeling op die Sabbat, teenoor die gebruike om net sekere dinge op die Sabbat te doen (Matt 12:1-8; Luk 13:10-17).

Die stilswye van Jesus rakende homoseksuele verhoudings kan dus nié beteken dat Hy dit stilswyend goedgekeur het nie. Die argument dat Jesus verdraagsaam teenoor seksuele praktyke gestaan het is 'n mite. Trouens, die teenoorgestelde is waar. Dit was nie in die aard van Jesus se bediening om 'n gebruik in die destydse samelewing waarvan Hy kennis gehad het en wat Hy as onaanvaarbaar gesien het, stilswyend goed te keur nie. As Joodse Rabbi het Hy:

- † Kennis gehad van die Palestyns Judaïstiese⁹⁰⁴ wette teen homoseksuele verhoudings, en waarskynlik ook

⁹⁰³ Borg Marcus J, **Jesus: A New Vision – Spirit, Culture and Life of Discipleship**, p 86-87, [Harper & Row], San Francisco, 1991; Van Aarde Andries, **Jesus as Fatherless Child**, p 77, [Augsburg Fortress] Minneapolis, 2002. Daar is reeds gewys – hoofstuk oor seksualiteit – dat Jesus heteroseksuele verhoudings handhaaf as die enigste tipe verhouding wat in 'n huwelik hoort. As Jood handhaaf Jesus dus die siening van die heiligheid van die huwelik soos deur die destydse Israelse samelewing toegepas is. Hierdie handhawing van die heiligheid van 'n heteroseksuele huweliksverhouding was deel van die Jerusalem kultus gedurende die 2de tempel tyd.

⁹⁰⁴ Scroggs maak onderskeid tussen die Palestynse Judaïsme en die Helenistiese Judaïsme (p 66, 85).

† kennis gehad van die Helenistiese Judaïstiese wette teen homoseksuele verhoudings.

Hier is die punt

Met Jesus se stilswye rakende homoseksuele verhoudings **handhaaf** Hy met ander woorde die Palestyns- en Hellenisties Judaïstiese wette én gebruike rakende homoseksuele verhoudings en -praktyke. Die logika van die Skrif waarmee Jesus as Jood gewerk het was net te logies dat Hy iets anders vanuit die Skrif sou leer.

'n Volgende argument wat aandag vra handel oor Jesus se instelling van die sogenaamde dubbele liefdesgebod. Volgens voorstanders van homoseksuele verhoudings en -huwelike is dit die "nuwe" van die Nuwe Testament en vra 'n nuwe benadering rakende seksualiteit.

4. Jesus se dubbele liefdesgebod as 'n nuwe hermeneutiese sleutel

Reeds so vroeg as in 1971/72 stel die GKN dat dit die ideaal is dat mense wat in homoseksuele verhoudings met mekaar is, in 'n duursame verhouding moet kan saamleef.⁹⁰⁵ Die inslag wat die Skrif (veral die Ou Testament) inneem rakende seksuele verhoudings en voortplanting, verhinder die kerk om positief rakende permanente homoseksuele verhoudings te wees. Daar behoort dus op 'n ander wyse met die Skrif omgegaan te word, sodat hierdie moontlikheid kan realiseer.⁹⁰⁶

⁹⁰⁵ Werkgroep van die Generale Sinode van die Gereformeerde Kerke in Nederland, **God met ons – over de aard van het Schriftgezag**, p 90-91, [Kerkinformasie] Leusden, 1981.

⁹⁰⁶ Werkgroep van die Generale Sinode van die Gereformeerde Kerke in Nederland, **God met ons – over de aard van het Schriftgezag**, p 90-91, [Kerkinformasie] Leusden, 1981.

Die tradisioneel hermeneutiese sleutel/grondreëls moet gewysig word sodat dit vir homoseksuele persone moontlik gemaak sou kon word om in `n permanente verhouding van liefde en trou met mekaar te kan leef (maw om te kan trou). Die grondreëls in die hermeneutiek wat nie meer gebruik kan word nie, is die metode waar die onderskeie Skrifgedeelte gelees en verklaar word. Wanneer die Kerk sò werk word homoseksuele mense weggestoot.⁹⁰⁷ Dit moet in gedagte gehou word, dat die geboorte van God altyd funksioneel moes wees. Indien `n situasie sou verander wat `n sekere gebod nie meer funksioneel maak nie, gee dit aanleiding daartoe dat daardie gebod ophef of verander moet word.⁹⁰⁸

Binne bogenoemde konteks moet `n anonieme dokument uit `n leër van die Algemene Sinodale Kommissie gelees word. Hiervolgens doen persone met `n homoseksuele oriëntasie `n beroep op die Kerk om `n nuwe benadering in die hermeneutiek te volg.⁹⁰⁹ Hierdie nuwe benadering vloei voort uit Jesus se liefde vir mense in nood. Die anonieme bron stel die volgende as frustrasie by homoseksuele Christene rakende die Kerk: "Die Kerk is vasgevang tussen die letter/wet en die wese van Christus. Die Kerk kyk eenogig na die probleem.⁹¹⁰ Daar is `n gebrek aan `n holistiese benadering in die Kerk se hermeneutiek. Homoseksuele Christene wil die Here dien, maar word as gevolg van die liefdeloosheid van die Kerk verwerp. Hulle beleef daarom baie skuldgevoelens."⁹¹¹

⁹⁰⁷ Gereformeerde Kerken in Nederland, **In Liefde Trouw Zijn**, p 28, (Centrum voor de Nederlandse Hervormde Kerk, Drieberge) 1983

⁹⁰⁸ Werkgroep van die Generale Sinode van die Gereformeerde Kerke in Nederland, **God met ons – over de aard van het Schriftgezag**, p 90-91, [Kerkinformasie] Leusden, 1981.

⁹⁰⁹ Anoniem, **Homoseksualisme – Die andersheid van menswees – `n nuwe benadering**, p 7-8, ongedateer en ongepubliseer.

⁹¹⁰ Anoniem, **Homoseksualisme – Die andersheid van menswees – `n nuwe benadering**, p 7-8, ongedateer en ongepubliseer.

⁹¹¹ Anoniem, **Homoseksualisme – Die andersheid van menswees – `n nuwe benadering**, p 7-8, ongedateer en ongepubliseer.

Jesus se ontferming oor die randfigure is dié sentrale tema in sy hele bediening. Hy het die dubbele liefdesgebod tot die beslissende norm vir die tussenmenslike verhoudings (medemenslike liefde) verhef. Hy het die definisie van die naaste “verbreed” en daarmee die draagwydte van die liefdesgebod verbreed om alle mense sonder uitsondering in te sluit.⁹¹²

Dat Hy hom oor randfigure ontferm, staan in kontras teen die wettiese en liefdelose optrede van die destydse samelewing wat die reinheidswette sterk beklemtoon het.⁹¹³ Waar mense deur die Ou Testamentiese seremoniële wette uitgesluit is, het Jesus hom oor hulle ontferm en die sosiale wettiese kodes verbreek deur na hulle uit te reik. Dit beteken dat Jesus die Judaïstiese wet opgehef het en so `n nuwe kultuur anders as die Judaïsme en die van die Grieks-Romeinse meditereense mense, kom vestig het.⁹¹⁴

Dit beteken dat die toepassing van die liefdesgebod nie afhanklik is van enige kwaliteit of verdienste van die ander persoon nie, maar alleen bepaal word deur die menswees van die persoon. Toegepas op die homoseksuele persoon/naaste beteken dit dat hy/sy sonder inagneming van sy/haar seksuele oriëntasie aanspraak kan maak op onvoorwaardelike liefde van die Christelike geloofsgemeenskap. Waar persone op grond van hulle seksuele

⁹¹² Agenda Algemene Sinode van die NGK, **Homoseksualiteit**, p 144, [Hartenbos], 10-16 Oktober 2002; Stegemann Wolfgang, **The Contextual Ethics of Jesus**, p 49, [Augsburg Fortress], Minneapolis, 2002; Uhlhorn Gerhard, **Die Christliche Liebesthatigkeit**, p 7, [Scribners], New York 1895.

⁹¹³ Agenda Algemene Sinode van die NGK, **Homoseksualiteit**, p 144, [Hartenbos], 10-16 Oktober 2002.

⁹¹⁴ Crossan John Dominic, **The Historical Jesus: The Life of a Mediteranean Jewish Peasant**, p 344 , [HarperSanFrancisco], San Fransisco, 1991; Meeks , **The Origins of Christian Morality: The First two Centuries**, p 1-2, [yale University Press], New haven, 1993; Sinode van die NGK van Suid-Transvaal, **Studieprojek: herbesinning oor die Kerk se standpunt met die oog op effektiewe pastorale uitreik na homoseksuele persone**, p 9, Ongepubliseer.

oriëntasie gemarginaliseer word, behoort die Christelike geloofsgemeenskap in die naam van Christus daarteen te protesteer.⁹¹⁵

Verdere teologisering: Indien die dubbele liefdesgebod van Jesus sinvol geëvalueer word, moet eerstens gevra word wat hierdie gebod vir Jesus beteken het.

4.1. Wat beteken liefde in Jesus se getuienis

4.1.1. Die siening van Jesus

³⁷Jesús antwoord hom: "Jy moet die Here jou God liefhê (ajgaphvsei") met jou hele *hart* en met jou hele *siel* en met jou hele *verstand*.³⁸Dit is die grootste en die eerste gebod. ³⁹En die tweede, wat hiermee gelyk staan, is: 'Jy moet *jou naaste liefhê* (ajgaphvsei") *soos jouself*.'⁴⁰In hierdie twee gebooe is die hele wet en die profete saamgevat" (**Matt 22:37-40**).

Uit die konteks (22:35-36) is dit duidelik dat dit in diè gedeelte gaan om 'n strikvraag waarin gehoop is om Jesus vas te vra. Jesus se lering is nie heeltemal vreemd aan die destydse Judaïstiese wette nie. In Miga 6:8 word dieselfde lering in 'n negatiewe stelling gegee:⁹¹⁶

"Mens, die Here het aan jou bekend gemaak wat goed is: Hy vra van jou dat jy reg sal laat geskied, dat jy liefde en trou sal bewys, dat jy bedagsaam sal lewe voor jou God" (**Miga 6:8**).

⁹¹⁵ Agenda Algemene Sinode van die NGK, **Homoseksualiteit**, p 143, [Hartenbos], 10-16 Oktober 2002.

⁹¹⁶ Allan Leslie C, **The Books of Joel, Obadiah, Jonah and Michah**, p 371-374, [WB Eerdmans Publishing Co], Grand Rapids, 1976; Hagner Donald A, **Word Biblical Commentary, Volume 33b: Matthew 14-28**, (Dallas, Texas: Word Books, Publisher) 1998; Hillers Delbert E, **Michah**, p 75-79, [Fortress Press], Philadelphia, 1984; Van der Woude, **Michah**, p 216-220, [Uitgeverij GF Callenbach BV], Nijkerk, 1976.

Wanneer Jesus die strikvraag antwoord, maak Hy van die Shema (Deut 6:4-5) gebruik om te antwoord.⁹¹⁷

“Luister, Israel, die Here is ons God, Hy is die enigste Here. Daarom moet jy die Here jou God liefhê met hart en siel, met al jou krag” (**Deut 6:4-5**)

In Mark 12:29 gebruik Markus presies dieselfde beskrywing van wat Jesus sou gesê het.⁹¹⁸

“Jesus antwoord hom: ‘Die eerste is: Luister, Israel, die Here ons God is die enigste Here (**Mark 12:29**)

Wanneer daar oor die dubbele liefdesgebod nagedink word, sal die eerste tafel van die gebod onder oë geneem word.

4.1.1.1. Liefde vir God

Die vraag hier is: Wat bedoel Jesus wanneer Hy na liefde vir God verwys? Wat Jesus bedoel moet binne die destydse Palestynse Judaïstiese wetgewing (Shema) verstaan word.

Liefde vir God het met gehoorsaamheid te doen omdat die betekenis /inhoud van liefde vir die destydse mense ten diepste verband gehou het met lojaliteit en verantwoordelikheid.⁹¹⁹ Dit is wat die Shema leer. Shema is per

⁹¹⁷Hagner Donald A, **Word Biblical Commentary, Volume 33b: Matthew 14-28**, (Dallas, Texas: Word Books, Publisher) 1998.

⁹¹⁸ Bolkenstein MH, **Het Evangelie naar Marcus**, p 276, [Uitgeverij GF Callenbach], Leiden, 1977.

⁹¹⁹ Green, Joel G.; McKnight, Scot; Marshall, I. Howard; editors, **Dictionary of Jesus and the Gospels**, (Downer’s Grove, IL: InterVarsity Press) 1998, c1992; Van der Watt Jan, **Liefde in die Familie van God: ’n Beskrywende uiteensetting van familie liefdesverhoudinge in die Johannes evangelie**, p 557-569, [HTS], 1997. Die betekenis van liefde word dikwels misverstaan. Liefde impliseer lojaliteit aan die lede van die groep sowel as die meegaande verantwoordelikheid om deur my lewe alle eer van die

slot van rekening 'n oproep om "te hoor" (vgl ook Num 15:37-41).⁹²⁰ Die hart van die Judaïstiese wetgewing, handel dus nie oor wettisisme nie, maar oor liefde vir God.⁹²¹ Wanneer Jesus dus in die Nuwe Testament oor liefde vir God praat, het Hy gehoorsaamheid in gedagte (nie uit wettiese oorweging nie, maar uit liefde vir God).⁹²² Om God met *ajgaphvsei* " lief te hê, beteken dat jy letterlik 'n slaaf van God word (Matt 22 & Mrk 12).⁹²³

Wanneer daar na liefde vir God met jou hele "hart" verwys word, impliseer dit dat die kind van God Hom sal liefhê met sy hele wese.⁹²⁴ Die verwysing na siel (in onderskeiding van hart) dui op 'n onderskeid tussen die verstandelike- en emosionele energie sowel as die resultate daarvan. In hedendaagse konteks sal gesê kan word dat ons liefde vir God ons hele verstand (bewustelik en onbewustelik) oorneem. Dit impliseer selfbeheersing.⁹²⁵

Met ander woorde: **Die eerste tafel van die wet is nie 'n eerste in die Skrif nie. Dit kan daarom nie as 'n nuwe van die Skrif beskryf word nie.** Wanneer Jesus die eerste tafel van die dubbele liefdesgebod aanhaal, veronderstel dit nie algehele vryheid vir die individu nie, maar beperkte vryheid. Die grense van die individuele vryheid word vasgestel deur sy/haar

groep te beskerm. Daarom word liefde uitgedruk in die gehoorsaamheid van God se gebooië / wil. Liefde impliseer om iets te gee, maw dit het grense.

⁹²⁰ Budd Philip J, **Numbers**, p 176-178, [Word Books Publisher], Waco, 1984.

⁹²¹ Ryken, Leland; Wilhoit, James C.; Longman III, Tremper, **Dictionary of Biblical Imagery**, (Downers Grove, Ill: InterVarsity Press) 2000, c1998.

⁹²² Ryken, Leland; Wilhoit, James C.; Longman III, Tremper, **Dictionary of Biblical Imagery**, (Downers Grove, Ill: InterVarsity Press) 2000, c1998.

⁹²³ Bolkenstein MH, **Het Evangelie naar Marcus**, p 276, [Uitgeverij GF Callenbach], Leiden, 1977; Kittel, Gerhard; Friedrich, Gerhard, **The Theological Dictionary of the New Testament**, (Grand Rapids, MI: Wm. B. Eerdmans Publishing Company) 2000, c1964; MacArthur John, **Matthew 16-23**, [The Moody Bible Institute], Chicago, 1988.

⁹²⁴ Christensen, Duane L., **Word Biblical Commentary, Volume 6A: Deuteronomy 1-11**, (Dallas, Texas: Word Books, Publisher) 1998; Kloppers, M.H.O., **Die Boek Deuteronomium**, (Kaapstad: Lux Verbi) 1998.

⁹²⁵ Christensen, Duane L., **Word Biblical Commentary, Volume 6A: Deuteronomy 1-11**, (Dallas, Texas: Word Books, Publisher) 1998; Kloppers, M.H.O., **Die Boek Deuteronomium**, (Kaapstad: Lux Verbi) 1998.

liefde vir God. Dit gaan in hierdie eerste tafel ook nie om die liefde wat God vir die mens het nie, maar die gevolge daarvan op die mens. Net soos die Israeliete destyds as gevolg van hulle "bevryding" uit Egipte en God se liefde vir hulle, gehoorsaam moes wees⁹²⁶, net so moet die Christengelowige uit dankbaarheid vir God se verlossende liefde uit die kloue van die satan en die hel, ook aan God gehoorsaam wees.

Naas die liefde vir God, vind ons ook liefde vir die naaste. Wat sou Jesus daarmee bedoel?

4.1.1.2. Liefde vir naaste

Ook die tweede tafel van die liefdesgebod wat Jesus gee, is nie vreemd aan die destydse Palestynse Judaïsme nie.⁹²⁷ By Israel was albei geboie bekend, maar nie saamgevoeg nie. Deur hulle nou tot 'n eenheid te verbind, het Jesus geleer dat in die wil van God godsdiens en sedelikheid ten nouste verbonde is.⁹²⁸ Met **ajgaphvsei" to;n plhsivon sou wJ" seautovn** gebruik Jesus presies dieselfde frase wat die LXX (**ajgaphvsei" to;n plhsivon sou wJ" seautovn**) in Lev 19:18, 34 gebruik.⁹²⁹

"Jy mag nie wraak neem of 'n grief koester teenoor jou volksgenoot nie, jy moet jou naaste liefhê soos jouself. Ek is die Here - **hw:hyÒ ynIa} ò/mK; ò[}rel] T;b]h'a;wÒ** - (Lev 19:18).

Julle moet hom (die vreemdeling) soos 'n medeburger behandel en hom liefhê soos julleself... Ek is die Here julle God" **Lev 19:34.**

⁹²⁶ Kloppers, M.H.O., **Die Boek Deuteronomium**, (Kaapstad: Lux Verbi) 1998.

⁹²⁷ Gundry Robert H, **Matthew**, p 447-452; Hagner Donald A, **Word Biblical Commentary, Volume 33b: Matthew 14-28**, (Dallas, Texas: Word Books, Publisher) 1998.

⁹²⁸ Groenewald, E.P., **Die Evangelie van Markus**, (Kaapstad: Lux Verbi) 1973.

⁹²⁹ Hagner Donald A, **Word Biblical Commentary, Volume 33b: Matthew 14-28**, (Dallas, Texas: Word Books, Publisher) 1998; Hartley, John E., **Word Biblical Commentary, Volume 4: Leviticus**, (Dallas, Texas: Word Books, Publisher) 1998.

Die Levitikus teks impliseer dat 'n heilige lewe liefde vir ander mense tot gevolg het. Die begrip **bha** (liefde) is nie 'n grenslose omgee nie, maar word die beste in die gelykenis van die barmhartige Samaritaan geteken (Luk 10:25-37). Dit is die betrokke raak by die mens in nood sodat dit tot sy/haar opbou sal wees.⁹³⁰

Die standaard wat vir hierdie liefde gestel word, is dat die ander persoon soos jyself word. Die klassieke voorbeeld van hierdie liefde is juis ook tussen Dawid en Jonatan waarin verduidelik word dat Jonatan Dawid liefgehad het soos hy homself liefgehad het – vroeër reeds hanteer (in 1 Sam 18:1, 3; 19:1; 20:17; 2 Sam 1:26).⁹³¹

Hoewel die Ou Testament selfliefde nie spesifiek verwerp nie, impliseer dit wel die verwerping daarvan. Lev 19 is 'n duidelike voorbeeld hiervan.⁹³² Hier word die welstand van jou naaste hoër geag as selfsugtige handeling wat tot jou voordeel, maar tot nadeel van jou naaste is.⁹³³

Naas Jesus, wat gebruik maak van die gebod om die naaste lief te hê soos jouself, gebruik ander Bybelskrywers dit ook. Hierdie gebod word ook in Rom 13:9; Gal 5:14 en Jak 2:8 aangehaal. 1 Joh 4:7-8 het sy oorsprong waarskynlik ook in die gebod om God en jou naaste lief te hê.⁹³⁴

⁹³⁰Hartley, John E., **Word Biblical Commentary, Volume 4: Leviticus**, (Dallas, Texas: Word Books, Publisher) 1998; Nielsen JT, **Het Evangelie naar Lucas I**, p 313-321, [Uitgeverij GF Callenbach BV Nijkerk], Leiden, 1979..

⁹³¹Goslinga CJ, Samuel, p 223-252, [JH Kok NV], Kampen, 1959; Hartley, John E., **Word Biblical Commentary, Volume 4: Leviticus**, (Dallas, Texas: Word Books, Publisher) 1998; MacLaren Alexander, **Deuteronomy, Joshua, Judges, Ruth, I Samuel, II Samuel, I Kings, II Kings**, p 362-368, .

⁹³²Hartley, John E., **Word Biblical Commentary, Volume 4: Leviticus**, (Dallas, Texas: Word Books, Publisher) 1998.

⁹³³Hartley, John E., **Word Biblical Commentary, Volume 4: Leviticus**, (Dallas, Texas: Word Books, Publisher) 1998.

⁹³⁴Betz Hans Dieter, **Galatians**, p 271-276, [Fortress Press], Philadelphia, 1988; Haenchen Ernst, **John 1**, p 219, [Fortress Press], Philadelphia, 1980; Hagner Donald A, **Word Biblical Commentary, Volume 33b: Matthew 14-28**, (Dallas, Texas: Word Books,

Wanneer Jesus dan hierdie dubbele liefdesgebod in lyn met groepsverwagtinge gee, trek Hy nie 'n streep deur die Levitikus tekste rakende seksuele verhoudings nie, maar bevestig Hy dit. Hy herinner Sy volgelinge dat hulle in lyn moet kom met die groepsverwagtinge. Dit is belangrik deur daarop te wys dat wanneer die Levitikus tekste oor homoseksuele verhoudings praat én dit veroordeel, hierdie wetgewing binne die konteks van naasteliefde gegee word (**Lev 18 : Lev 19 : Lev 20**). 'n Skematiese voorstelling van die dubbele liefdesgebod in die Skrif is dan as volg:

Dubbele liefdesgebod	
Afsonderlik	<i>Saamgevoeg</i>
Liefde vir God (Deut 6:5-5; Miga 6:8)	<i>Liefde vir God (Matt 22:37-40; Mark 12:28-34; Luk 10:25)</i>
Liefde vir naaste (Lev 19:18, 34) Binne die konteks van Lev 18 en 20 wat homoseksuele verhoudings afwys.	<i>Liefde vir naaste (Matt 22:37-40; Mark 12:28-34; Luk 10:25)</i>

In die verslag wat in **2004** voor die **Algemene Sinode van die NGK** dien, gaan die opstellers van die verslag van die standpunt uit dat Jesus met die dubbele liefdesgebod die draagwydte van die liefdesgebod verbreed het om alle mense, sonder uitsondering in te sluit.⁹³⁵ Met die laasgenoemde gevolg van die liefdesgebod kan saamgegaan word. Dit is waarskynlik nie 'n korrekte interpretasie van die Ou Testamentiese wet dat Jesus dit verbreed het nie. Die dubbele liefdesgebod hét in die Ou Testament voorgekom. Juis

Publisher) 1998; Motyer Alec, **The Message of James**, 94-98, [Inter-Varsity-Press], Leicester, 1985; Ridderbos Hermann, **Romeinen**, p 296-297, [Uitgeversmaatschappij JH Kok], Kampen, 1977.

⁹³⁵ Agenda Algemene Sinode van die Nederduitse Gereformeerde Kerk, **Homoseksualiteit**, p144-145, [Hartenbos], 10-16 Oktober 2004.

binne die konteks van homoseksuele verhoudings en verhoudings van bloedskande (Lev 18-20) word die volgende in terme van naasteliefde gestel:

Levitikus 19

- 19:13 Verbod op uitbuit of beroof van naaste
 Verbod op terughou van dagloner se salaris
- 19:14 Verbod op onmenslike optrede teen blindes en dowes
- 19:15 Verbod op partydigheid teen mense met geen aansien
- 19:16 Verbod op skinder oor medemens
 Verbod om medemens se lewe in gevaar te stel
- 19:18 Verbod om nie te vergewe nie
 Opdrag: Wees lief vir jou naaste soos vir jouself
- 19:20 Verbod op seksuele misbruik van die slavin en opdrag tot
 respek van ander mense se eiendom
- 19:29 Verbod op seksuele misbruik van jou kinders
- 19:19-30 Verbod op afgodery
- 19:32 Verbod op oneervolle optrede teenoor seniorburgers
- 19:33-34 Verbod op diskriminasie en onderdrukking teenoor
 "vreemdelinge"
- 19:34 **Opdrag:** Wees lief vir die vreemdeling soos jy vir jouself
 lief is
- 19:35 Verbod op ekonomiese uitbuiting
- 19:34,36: **Motivering:** Julle is deur My bevry.
- 19:37 **Opdrag:** Wees gehoorsaam

Daar is dus geen verbreding van die liefdesgebod by Jesus nie. Reeds die Ou Testament is duidelik dat die "mense van God" hulle oor die randfigure moet ontferm en hulle inklusief moet liefhê soos wat hulle hulleself liefhet.

'n Skematiese voorstelling van die Ou Testamentiese hantering van die liefdesgebod vir die naaste is dan soos volg:

Ou Testamentiese konteks van die dubbele liefdesgebod	
<i>Sonde <u>A</u></i>	<i>Verhoudings van pedofilie, bloedskande en homoseksuele verhoudings is sonde</i> <i>Lev 18</i>
<i>Kern <u>B</u></i> Inklusiwiteit ten Op sigte van intrek Van die randfigure	<i>Jy moet jou naaste liefhê soos jouself</i> <i>Lev 19:18,34</i>
<i>Sonde <u>A</u></i>	<i>Verhoudings van bloedskande homoseksuele verhoudings is sonde</i> <i>Lev 20</i>

En verder ook die volgende:

Intensie van die Wet van God in die Skrif	
Ou Testament	Nuwe Testament
Wet van God gegee as 'n genadevolle riglyn tov waardes en norme waarvolgens die lewens van God se mense in harmonie met God se hart sou wees ⁹³⁶	In die lering van Jesus is 'n terugkeer na die intensie en gesindheid van die Wet van God. In sy hantering van die Wet is 'n terugkeer in terme van alle aspekte van die mens se lewe – sosiale, verstandelike, geestelike en morele. ⁹³⁷
Probleemstelling: Judaïstiese wette het	Probleemstelling: Interpretasie van

⁹³⁶ Green, Joel G.; McKnight, Scot; Marshall, I. Howard; editors, **Dictionary of Jesus and the Gospels**, (Downer's Grove, IL: InterVarsity Press) 1998, c1992.

⁹³⁷ Green, Joel G.; McKnight, Scot; Marshall, I. Howard; editors, **Dictionary of Jesus and the Gospels**, (Downer's Grove, IL: InterVarsity Press) 1998, c1992.

<p>die Wet se intensie verskraal tot slegs 'n uiterlike toepassing van tradisionele wette. Die intensie van God se wet het daarom weggeval.⁹³⁸</p>	<p>Jesus se hantering van die Wet deur baie Christengelowiges is dat Jesus die Wet heeltemal op die kantlyn geplaas het en dat die dubbele liefdesgebod iets nuuts is. Dit beteken vryheid vir gelowiges om die Wet nie te onderhou nie.</p>
<p>Uitdaging: Iemand moes kom om die ware intensie en gesindheid vir die uitleef van die Wet van God (sowel as die terugbring van die oorspronklike Wet) in die harte van God se mense te hervestig.</p>	<p>Uitdaging: Nuwe Testamentiese Kerk moet terugkeer na die gees en intensie van die Wet van God in die gehoorsaamheid (grense) daarvan.</p>

'n Volgende uitspraak van Jesus wat aandag vra is:

“Dié wat gesond is, het nie 'n dokter nodig nie, maar dié wat siek is. Gaan leer wat die beteken: Ek ver wag barmhartigheid en nie offers nie ...” **Matt 9:13; 12:7**

Ook hier is nie sprake van 'n nuwe vir die Nuwe Testament nie, maar 'n uitspraak wat Jesus uit die Ou Testament aanhaal:

“..., want Ek ver wag liefde eerder as offers ...” **Hos 6:6**

Bogenoemde teks was dikwels gebruik deur Rabbi Johanna ben Zakkai, die stigter van die Rabbynse Akademie in Jamnia. Hy het dit gebruik na die vernietiging van die tempel. Dit was vir die volk destyds nie moontlik om offers te bring nie. Met hierdie uitspraak het hy hulle getroos dat barmhartigheid belangriker as offers is.⁹³⁹ Jesus gebruik dit in 'n ander konteks. Vir hom gaan die “barmhartigheid” in die eerste plek uit na alle sondaars. In beide die gevalle waar Hy dit aanhaal gaan dit oor

⁹³⁸ Green, Joel G.; McKnight, Scot; Marshall, I. Howard; editors, **Dictionary of Jesus and the Gospels**, (Downer's Grove, IL: InterVarsity Press) 1998, c1992.

⁹³⁹ Van Leeuwen C, **Hosea**, p 141-142, [Uitgeverij GF Callenbach] Leiden, 1978; Von Dobshütz Ernst, **Matthew as Rabbi and Catechist**, uit Stanton, p 20, 1983.

barmhartigheid teenoor die tradisionele wette wat die Fariseërs toegepas het en op die mense af geforseer het.⁹⁴⁰

Dit sou daarom 'n korrekte afleiding wees dat die gebod om die naaste lief te hê soos jouself, nié beteken dat die naaste uit liefde vir hom/haar toegelaat moet word om die gebooi te oortree nie. Die argument dat die dubbele liefdesgebod die nuwe van die Nuwe Testament is en dat die implikasie daarvan is dat Jesus mense met 'n homoseksuele oriëntasie sou toelaat om te trou, is 'n interpretasie wat moeilik is om te handhaaf.

Hier is die punt

Die dubbele liefdesgebod wat Jesus gee is daarom nié iets nuuts aan die Judaïsme nie (dit is dus nié 'n nuwe vir God se mense) en die kerk nie. Die ontferming oor die randfigure in die samelewing is ook niks nuuts aan die Nuwe Testament nie, aangesien dit 'n Ou Testamentiese liefdesgebod oorsprong het.

Die dubbele liefdesgebod is daarom nie in die Nuwe Testament 'n verbreding⁹⁴¹ nie, maar ou bekendes uit beide die Levitikus tekste wat oor homoseksualiteit gehandel het, sowel as die shema.

Wie Jesus se dubbele liefdesgebod as "n nuwe" beskryf en daardeur dit bokant die Ou Testamentiese wetgewing verhoog, is besig met 'One-Upmanship'.⁹⁴²

⁹⁴⁰ Hays Richard B, **The Moral Vision of the New Testament**, p 99-101, [T&T Clark], Edinburg, 1996.

⁹⁴¹ Die begrip word deur voorstanders van homoseksuele verhoudings en -huwelike gebruik asof Jesus iets nuuts met die dubbele liefdesgebod bedoel het – hiervolgens het die Ou Testament net 'n enkele liefdesgebod wat liefde tot God is. Volgens die siening het Jesus dan nou iets nuuts tot die Ou Testamentiese "enkele" liefdesgebod gevoeg – liefde tot die naaste. Dit is dan die verbreding of uitbreiding van die liefdesbegrip. Die implikasies van die groep se beredenering is dat die Ou Testament nie die begrip "liefde vir die naaste" geken het nie. In my argumentering word aangevoer dat die Ou Testament wél albei

Indien bogenoemde afleiding korrek is, is die vraag: Wat het Jesus bedoel toe Hy gesê het dat jy jou naaste soos jouself moet liefhê?

4.1.1.3. Wat verstaan Jesus onder naasteliefde?

Daar is twee ander kategorieë van mense (naas die randfigure) wat hiertoe gevoeg moet word. Die eerste is jou vyande, en die tweede is daardie mense van wie se groep jy deel vorm (medegelowiges).

“Julle het gehoor dat daar gesê is: ‘Jou naaste moet jy liefhê, en jou vyand moet jy haat.’ Maar Ek sê vir julle: Julle moet julle vyande liefhê, en julle moet bid vir dié wat vir julle vervolg ...” **Matt 5:43-44**

Ook hier is die terugverwysing na 'n Ou Testamentiese gedeelte waaraan deur die Judaïsme in Jesus se tyd 'n ander inhoud gegee is. Die nou reeds bekende Lev 19:18, 34 (sowel as Deut 10:18-19) is geïnterpreteer dat dit slegs op die Israeliet dui en nie op mense wat nie van jou groep (volk) deel vorm nie.⁹⁴³ Hoewel sommige rabbi's in Jesus se tyd ook liefde vir die naaste gepreek het, was dit 'n minderheidsgroep. Die groter meerderheid Joodse Rabbi's in die destydse Judaïsme (veral aanhangers van die Qumran-sekte) het liefde vir die naaste as liefde vir diegene wat soos jy is en dink, verstaan en verkondig.⁹⁴⁴ 'n Bekende Judaïstiese wetgewing het ook soos volg gelui:

liefdesgebooe geken het, en dat Jesus dit net weer uitlig. Die Ou Testament ken maw dus die dubbele liefdesgebod.

⁹⁴² Stegemann Wolfgang, **The Contextual Ethics of Jesus**, p 49, [Augsburg Fortress], Minneapolis, 2002.

⁹⁴³ Beare Francis Wriht, **The Gospel according to Matthew**, p 160-163, [Basil Blackwell], Oxford, 1981; Filson Floyd V, **The Gospel according to St Matthew**, p 90, [Adam & Charles Black], London, 1967; Schweizer Eduard, **The Good News according to Matthew**, p132, [John Knox Press], Atlanta Georgia, 1975

⁹⁴⁴ Schweizer Eduard, **The Good News according to Matthew**, p132, [John Knox Press], Atlanta Georgia, 1975

"Enige persoon wat sy dogter in 'n huwelik laat tree met iemand uit 'n laer sosiale status is soos iemand wat haar met kettings vasbind en voor die leeu se bek gooi" (eie vertaling).⁹⁴⁵

Dit is hierdie gesindheid wat Jesus aanval. Jesus se uitspraak in Matt 5:43-48 is ongekend aan die tyd waarin Hy geleef het. Jesus verstaan dat die gelowige se vyand enige persoon is met wie die mens in konflik leef (van watter aard ook al). Liefde is dus nie nét 'n gevoel wat vrywillig uit die navolgers van Christus kom nie, maar 'n spesifieke daad wat ook die gevolg is van 'n besluit wat geneem is.⁹⁴⁶ Jesus het dus nie die vyand se optrede goedgekeur nie, maar doen 'n beroep op sy navolgers om anders teenoor diegene wat hulle verontreg op te tree as wat destyds die geldende norm was.

Wanneer Jesus oor die mens se liefde vir God praat, doen Hy dit binne die konteks van 'n liefdevolle God wat sy seun gestuur het om mense te red vir die ewige lewe.⁹⁴⁷ **Liefde vir die naaste impliseer nié die verdraagsaamheid ten opsigte van alle gedrag van die naaste nie.** Die nuwe gebod handel daarvoor dat Christengelowiges moet liefhê soos Jesus die mensdom liefhet. Die nuwe gebod wat Jesus gee het 'n groepsoriënterende karakter. Dit handel oor die liefde wat Christene vir mekaar moet hê.⁹⁴⁸

"Ek gee julle 'n nuwe gebod (jEntolh;n kainh;n):julle moet mekaar (ajllhvlou) liefhê (ajgapa`te). Soos Ek julle liefhet, moet julle mekaar ook liefhê (ajgapa`te)" **(Joh 13:34)**

⁹⁴⁵ Schweizer Eduard, **The Good News according to Matthew**, p132, [John Knox Press], Atlanta Georgia, 1975

⁹⁴⁶ Patte Daniel, **The Gospel According to Matthew**, p 82-84, [Fortress Press], Philadelphia, 1987; Schweizer Eduard, **The Good News according to Matthew**, p133, [John Knox Press], Atlanta Georgia, 1975

⁹⁴⁷ Green, Joel G.; McKnight, Scot; Marshall, I. Howard; editors, **Dictionary of Jesus and the Gospels**, (Downer's Grove, IL: InterVarsity Press) 1998, c1992.

⁹⁴⁸ Green, Joel G.; McKnight, Scot; Marshall, I. Howard; editors, **Dictionary of Jesus and the Gospels**, (Downer's Grove, IL: InterVarsity Press) 1998, c1992.

"Dit is my opdrag: Julle moet mekaar liefhê soos Ek julle liefhet (ina ajgapa`te ajllhvluu" kaqw;" hjgavphsa uJma`"). Niemand het groter liefde as dit nie: dat hy sy lewe vir sy vriende aflê (i{na ti" th;n yuch;n aujtuu` qh`/ uJpe;r tw`n fivlwn aujtuu`)" (**Joh 15:12-13**).

In die lees van hierdie gebod, gaan dit oor die identiteit van die groep (groepsoriëntering) waaraan Jesus en sy volgelinge behoort.

"As julle mekaar liefhet, sal almal weet dat julle dissipels van My is" **Joh 13:35**

Wat word bedoel met jEntolh;n kainh;n? Jesus gee hierdie opdrag aan die einde van sy aardse bediening. Dit is deel van sy afskeidsgesprek met sy dissipels (gelowiges). Die nuwe gebod dat sy dissipels mekaar (ajllhvluu") sal liefhê, is Jesus se nalatenskap om te verseker dat sy Gees onder dië binnekring sal voortleef. Dit gaan dus hier om "broederliefde" as die "onderlinge liefde". 'n Broederliefde wat die nuwe gemeenskap saambind. Dit is die nuwe van die nuwe gebod.⁹⁴⁹

Die "nuwe" van die gebod is nie die toelating van aspekte wat teen die morele wet is op grond van medemenslike liefde, soos voorstanders van homoseksuele verhoudings en -huwelike glo, nie. Intendeel, dit is die inbring van die beginsel van offervaardige selfverloëning (jEntolh;n kainh;n gelees saam met ajgapa`te). Hierdie "nuwe" gebod is in die konteks van Joh 13 dus nie liefde vir die naaste nie, maar selfverloënde liefde van die dissipels onderling sodat hulle as geloofsgemeenskap na sy

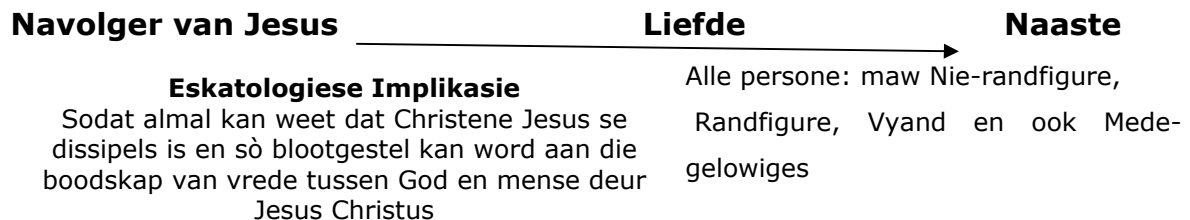
⁹⁴⁹ Du Rand JA, **Entolè in die Johannesevangelie en -briewe**, p 163-179, [Nuwe Testamentiese Werkgemeenskap van Suid-Afrika], 1981; Groenewald, E.P., **Die Evangelie van Johannes**, (Kaapstad: Lux Verbi) 1980. Die nuwe gebod is daarom nie die goedkeuring tot homoseksuele huwelike nie, aangesien die nuwe van hierdie gebod nie verband hou met die naaste nie, maar met "mekaar" as medegelowiges (groepsoriëntering). Waar Christengelowiges mekaar liefhet, daar is dissipelskap. Tot op daardie stadium het Jesus se teenwoordigheid self die nuwe gemeenskap saamgebind. Met sy weggaan sal hulle onderlinge liefde die samebindende faktor wees.

weggaan kan voortbestaan. Hierdie selfverloënde liefde word dan geteken deur Jesus se menswording, sy voetewassing, sy lyding en uiteindelik sy kruisdood. Dit is hiërdie gesindheid wat kinders van God teenoor mekaar moet openbaar sodat die mense buite die gemeenskap van gelowiges kan sien dat Christengelowiges anders as die wêreld is (Filip 2:5-7).⁹⁵⁰

Hierdie optrede van Jesus het eskatologiese implikasies. Op dieselfde wyse sal die kinders van God se selfverloënde onderlinge liefde ook die naaste op die eskatologiese koms van Jesus Christus fokus (Joh 13:34, 38; 17:21,23).⁹⁵¹ Binne dieselfde konteks sal alle mense (ook die randfigure wat tot die kerk behoort en wat in die kerk welkom is) ter wille van die goeie naam van God se groep, grense aan hulleself (selfverloëning) stel.

Skematies kan die kategorieë van die gebod vir liefde vir die naaste as volg uitgebeeld word.

⁹⁵⁰Beasley-Murray, George R., **Word Biblical Commentary, Volume 36: John**, (Dallas, Texas: Word Books, Publisher) 1998; Klijn AF, **De Brief van Paulus aan de Filipenzen**, p 50-54, Uitgeverij GF Callenbach Bv Nijkerk], Leiden, 1890 .

⁹⁵¹Beasley-Murray, George R., **Word Biblical Commentary, Volume 36: John**, (Dallas, Texas: Word Books, Publisher) 1998; Culpepper R Alan, **Anatomy of the Fourth Gospel**, p 111, 118, Fortress Press], Philadelphia, 1983; Hutcheson George, **John**, p 281-289, The Banner of Truth Trust], London, 1972; Morris Leon, **The Gospel According to John**, p 632-633, [WB Eerdmans Publishing Co], Grand Rapids, 1975.

Hier is die punt:

Wanneer Jesus in die evangelie van Johannes 'n nuwe gebod gee, gaan dit dus om "groepsoriënterende" karakter. Dit dui op die manier waarop "medegelowiges" mekaar moet liefhet. Dit gaan oor die "hoedanigheid" van daardie liefde – selfverloënde liefde tot eer van God se goeie naam. Die nuwe van die Nuwe Testament het dus ook 'n eskatologiese implikasie – dat alle volgelinge van Jesus sò sal leef dat ander mense God se groep sal respekteer en tot bekering in Jesus opgeroep sal word.

Voorstanders van homoseksuele huwelike en –verhoudings se interpretasie van Jesus se bediening (liefdesgebod) dat Hy die wet opgehef het, behoort ook geëvalueer te word.

5. Jesus se siening van liefde, geloof en die wet

In sy motivering vir 'n pro-gay teologie, versprei Doyer die nou reeds bekende studiestuk met die titel **Die Stem van die Bybel in ons gesprek met Homoseksuele Mense** (tydens die 2001 Sinode van Oos-Transvaal). In hierdie studiestuk word waardering uitgespreek vir die nuwe manier waarop die Skrif binne die NGK hanteer word. Dit gaan in die Christelike etiek nie meer oor die blote gehoorsaamheid aan "wette" nie, maar eerder oor 'n respons wat voortvloei vanuit die mens se ontmoeting met God.⁹⁵² Waardering vir hierdié manier van Skrifhantering word uitgespreek omdat die Bybel as getuie van God se openbaring nie bestaan uit vaste reëls,

⁹⁵² Uitdeeltuk tydens die Sinode van Oos-Transvaal van 2001, **Die Stem van die Bybel in ons gesprek met Homoseksuele Mense**, p 4-5, ongepubliseer en ongedateer. Die skrywer van die studiestuk is ook onbekend.

beginsels en beskrywings nie. Dit is eerder 'n bron van verhale, liedere en briewe waarin mense oor hul ervarings met God getuig.⁹⁵³

Christene moet onthou dat die Kerk opgeroep word om nie wetties-moralisties oor mense te oordeel nie. Jesus se getuigenis is daarom die wegbreek van reglementering van handeling na 'n verhoudingskriterium.⁹⁵⁴

Die motivering vir sò 'n siening word gevind in die etiek van liefde en eerbied vir die naaste.⁹⁵⁵ Dit beteken dat die hoofsaak waaruit die Kerk etiese beslissings behoort te maak, die dubbele liefdesgebod is, wat deur Jesus self gegee is.⁹⁵⁶ Die Skrif moet altyd in die konteks van sy geheel verklaar word. Hierdie geheel is liefde. Liefde is die samevatting van die heilsgeskiedenis van die Ou Testament. **Dit is die "nuwe" van die Nuwe Testament.**⁹⁵⁷ Geen Bybelse voorskrif mag toegepas word wanneer dit in stryd met die liefdesgebod is nie.⁹⁵⁸ Daarom word die gevolgtrekking gemaak dat die Bybel geen duidelike riglyne vir mense bied waarvolgens ons ons lewens behoort in te rig nie⁹⁵⁹ (die implikasie van sò 'n siening is dat die Skrif natuurlik nie meer as kanon kan dien nie. Dit is reeds in 'n vorige hoofstuk breedvoerig behandel – JP).

⁹⁵³ Uitdeeltuk tydens die Sinode van Oos-Transvaal van 2001, **Die Stem van die Bybel in ons gesprek met Homoseksuele Mense**, p 4-5, ongepubliseer en ongedateer. Die skrywer van die studiestuk is ook onbekend.

⁹⁵⁴ Agenda Sinode van Oos-Transvaal, **Homoseksualiteit – verslag van werkgroep een**, p 102, Pretoria, 24-27 Augustus 2003.

⁹⁵⁵ Gereformeerde Kerke in Nederland, **In Liefde Trouw Zijn**, p 7, (Centrum voor de Nederlandse Hervormde Kerk, Drieberge) 1983.

⁹⁵⁶ Studieprojek vir die Sinode van die NG Kerk van Suid-Transvaal, **Herbesinning oor die Kerk se standpunt met die oog op effektiewe pastorale uitreik na homoseksuele persone**, p 3, ongepubliseer en ongedateer.

⁹⁵⁷ Werkgroep van die Generale Sinode van die Gereformeerde Kerke in Nederland, **God met ons – over de aard van het Schriftgezag**, p 94, [Kerkinformasie] Leusden, 1981.

⁹⁵⁸ Werkgroep van die Generale Sinode van die Gereformeerde Kerke in Nederland, **God met ons – over de aard van het Schriftgezag**, p 94, [Kerkinformasie] Leusden, 1981.

⁹⁵⁹ Werkgroep van die Generale Sinode van die Gereformeerde Kerke in Nederland, **God met ons – over de aard van het Schriftgezag**, p 101, [Kerkinformasie] Leusden, 1981.

Verdere teologisering: Om bogenoemde standpunt in evaluering te neem, moet na 'n breër siening van die wet en liefde in die bediening van Jesus gekyk word:

5.1. Hef verlossing deur geloof die Wet van God op?

Dit is belangrik om Jesus se houding teenoor persone wat seksueel ander norme toegepas het, as die algemeen bestaande norme in die samelewing, onder oënskou te neem: In hierdie opsig is daar drie verhale wat die aandag vra, nl. die owerspelige vrou (Joh 7:53-8:11), Jesus se houding teenoor owerspeliges en prostitute (Matt 21:29-32 met 'n aanverwante verhaal in Luk 7:29-30) sowel as die verhaal van die Samaritaanse vrou wat die baie mans gehad het en op daardie stadium by een gebly het (Joh 4). Teoloë wat ten gunste van homoseksuele huwelike en -verhoudings is, gebruik dikwels dië verhale as motivering vir Jesus se verdraagsame houding ten opsigte van sogenaamde seksuele "sondes".⁹⁶⁰ Hierdie verhale wil juis die teendeel stel. Dit wil wys dat hoewel Jesus Hom oor randfigure ontferm het, Hy nooit hulle oortreding van die morele wet (immorele optrede) goedgepraat het nie.⁹⁶¹

In Joh 7:53-8:11 is 'n vrou wat owerspel gepleeg het voor die geestelike leiers gebring, wat besluit het om haar te stenig. Jesus se reaksie op hul optrede is dat dië een wat 'n skoon gewete het, die eerste klip gooi (Joh 8:7). Hierop het almal weggestap. In terme van homoseksuele verhoudings beteken dit vir pro-gay teoloë dat diegene wat sonder sonde is, hierdie verhoudings en -huwelike kan afkeur. Wie egter sonde het moet dit in liefde en eie skuldbesef aanvaar.

⁹⁶⁰ Gagnon Robert AJ, **The Bible and Homosexual Practice – text and Hermeneutics**, p 214, [Abingdon Press], Nashville, 2001.

⁹⁶¹ O'Day Gail, **John 7:53-8:11 : A Study in Misreading**, p 631-640, JBL, 1992; Seitz Christopher, **Sexuality and Scripture's Plain Sense : The Christian Community and the Law of God**, p185, {WB Eerdmans Publishing Co}, Grand Rapids, 2000

Die verhaal moet egter binne die volgende konteks verstaan word: Die Joodse opvatting dat jy nie aan ander moet doen wat jy nie aan jousef gedoen wil hê nie, speel hier 'n rol. As een van die omstanders dus 'n klip sou optel, sou hy of sy hulle aan dieselfde soort beoordeling blootstel. Jesus maak dus elke mens die regter van sy eie lewe. Is die maatstawwe wat jy vir ander stel, maatstawwe waaraan jyself kan voldoen? Indien nie, moet jy jou maatstawwe so aanpas dat daar ruimte gelaat word vir ander mense.⁹⁶²

'n Ander rede waarom Jesus in hierdie opsig nie ten gunste van die vrou se steniging is nie, is omdat dit nie aan haar die geleentheid bied om haar van haar verkeerde daade te bekeer nie.⁹⁶³

Dit is wat vergifnis aan mense doen. Dit is ook wat God aan mense doen. Jesus wys dit toe Hy vir die vrou sê dat Hy haar ook nie veroordeel nie (8:11). Hy is die Lam wat die sonde van die wêreld wegneem (1:29). Daarmee erken Hy nie sy eie sonde nie, maar illustreer Hy God se vergifnis en genade (1:14). Saam met God se vergifnis gaan egter ook die opdrag om nie meer te sondig nie, met ander woorde, om in 'n intieme verhouding met Jesus te leef (Joh 8:11).⁹⁶⁴

Die volgende moet egter in hierdie verhaal verstaan word:

† Beide Jesus en die Fariseërs stem saam dat haar optrede sonde is.

⁹⁶² Ridderbos Herman, **Het Evangelie naar Johannes I**, p 330-337, [Uitgeversmaatskappij JH Kok], Kampen, 1987; Wil Vosloo en Fika J van Rensburg, **Die Bybellennium Eenvolumekommentaar**, (Vereeniging, SA: Christelike Uitgewersmaatskappy) 1999; Wright, **The Christian Faith and Homosexuality**, p 17, [Rutherford House], Edinburg, 1994.

⁹⁶³ Gagnon Robert AJ, **The Bible and Homosexual Practice – text and Hermeneutics**, p 214, [Abingdon Press], Nashville, 2001; Saunders EP, **The Historical Jesus**, p 229, [Penguin], London, 1993; Corley Kathleen E, **Private women, Public Meals**, p 643, [Peabody], Hendrickson, 1993

⁹⁶⁴ Ridderbos Herman, **Het Evangelie naar Johannes deel 1**, p 330-337, [Uitgeversmaatskappij JH Kok], Kampen, 1987; Morris Leon, **The Gospel According to John**, p 883-891; [WB Eerdmans Publishing Co], Grand Rapids, 1984; Wil Vosloo en Fika J van Rensburg, **Die Bybellennium Eenvolumekommentaar**, (Vereeniging, SA: Christelike Uitgewersmaatskappy) 1999.

- † Die verskil is egter in hul reaksie daarop. Hoewel Hy soos die Fariseërs daarteen is, bied Hy (anders as die geestelike leiers) die geleentheid om skuldbelydenis, vryspraak – genade – ten opsigte van haar sonde sowel as die geleentheid van inkeer ten opsigte van die verkeerde optrede.⁹⁶⁵

Met Joh 4:39 word Jesus se liefde vir randfigure geteken, sowel as sy eintlike doel, nl om mense, deur geloof in Hom regverdig te verklaar. Die reaksie van sy dissipels in Joh 4:27 dui in hoeverre Jesus se uitreik na die randfigure teen die bestaande tradisionele wette en gebruike was. Wat in hierdie verhaal belangrik is, is dat hoewel Hy Hom oor haar ontferm het, Hy nie haar owerspelige lewe goedgekeur het nie (Joh 4:16-19).⁹⁶⁶ Die wese van sy aardse bediening kom hier na vore. Hy het gekom om die Lewende Water te wees en as Messias aan sondaars die ewige lewe te bied (Joh 4:21-26). Deur sy empatiese optrede teenoor die randfigure, kom nie net hulle tot bekering nie, maar ook ander persone wat nie randfigure is nie (Joh 4:39-42).⁹⁶⁷

In beide bogenoemde verhale is dit duidelik: Geloof in Jesus (regverdigmaking deur die geloof) lei tot die transformasie vanuit 'n verkeerde lewe, maw die laat staan van die sonde.⁹⁶⁸

In die Matt 21:28-32 verhaal is die konteks twee seuns waarvan die een oënskynlik 'n regte gesindheid teenoor sy pa het, en die ander nie. Op die

⁹⁶⁵ Gagnon Robert AJ, **The Bible and Homosexual Practice – text and Hermeneutics**, p 216, [Abingdon Press], Nashville, 2001.

⁹⁶⁶ Morris Leon, **The Gospel According to John**, p 282-285; [WB Eerdmans Publishing Co], Grand Rapids, 1984; Ridderbos Herman, **Het Evangelie naar Johannes deel 1**, p 188, [Uitgeversmaatskappij JH Kok], Kampen, 1987

⁹⁶⁷ Du Rand JA, **Entolè in die Johannesevangelie en -briewe**, p 299, 400, [RGN], 1981; Gagnon Robert AJ, **The Bible and Homosexual Practice – text and Hermeneutics**, p 214, [Abingdon Press], Nashville, 2001.

⁹⁶⁸ Jonker WD, **Die Gees van Christus**, p 70-77, [NG Kerkboekhandel], Pretoria, 1983.

ou einde sou dit blyk dat die een wat oënskynlik die voorbeeldige seun is, die ongehoorsame is, terwyl die seun wat ongehoorsaam is, die eintlike gehoorsame seun is (Matt 21:28-31a). Dan volg Jesus se opmerking dat tollenaars en prostitute eerder die koninkryk van God sal beërwe as diegene wat nie berou het wanneer hulle op die regte pad gewys word nie (Matt 21:31-32).⁹⁶⁹

Hier is die punt van die verhaal: Albei groepe is randfigure, maar om verskillende redes. Die prostitute is randfigure as gevolg van hulle seksuele losbandige lewe. Die tollenaars is randfigure as gevolg van politieke en finansiële redes. Dit is waarskynlik dat in hierdie gelykenis eerder gefokus word op die saak van regverdigmaking deur geloof in Jesus weens sondebeseft (etiese regverdigmaking en etiese geregtigheid).⁹⁷⁰ Johannes het die weg na die Koninkryk van God voorberei, maar die sogenaamde geestelikes (geestelike leiers) het dit nie aanvaar nie. Teenoor die reaksie van die Joodse leiers het die tollenaars en prostitute dit aanvaar (Luk 3:12; 7:29). Die fokus val maw op die begrip *τὸν πιστεῦσαι αὐτῶν*, (...), maar tollenaars en prostitute het Hom geglo ... Matt 21:32).⁹⁷¹

Om die wil van die Vader te doen, is meer as net `n woordelike belydenis, dit gaan om gehoorsaamheid wat in daad oorgaan (Matt 7:21-27; 25:31-46).⁹⁷² `n Woordelike belydenis alleen is nutteloos. Die paradoks is in die reaksie van die "sondaars" (hier ook geteken as randfigure, maar om verskillende redes randfigure). Hulle gaan die nuwe wêreld van God binne,

⁹⁶⁹ Saunders EP, **The Historical Jesus**, p 227, [Penguin], London, 1993;

⁹⁷⁰ Hagner, Donald A., **Word Biblical Commentary, Volume 33b: Matthew 14-28**, (Dallas, Texas: Word Books, Publisher) 1998.

⁹⁷¹ Gundry Robert H, **Matthew**, p 423-424, [WB Eerdmans Publishing Co], Grand Rapids], 1983; Hagner, Donald A, **Word Biblical Commentary, Volume 33b: Matthew 14-28**, (Dallas, Texas: Word Books, Publisher) 1998.

⁹⁷² Hagner, Donald A., **Word Biblical Commentary, Volume 33b: Matthew 14-28**, (Dallas, Texas: Word Books, Publisher) 1998; Patte Daniel, **The Gospel According to Matthew**, p 100-101, 347-350, [Fortress Press], Philadelphia, 1987.

omdat hulle besef dat hulle in nood verkeer en God se genade dringend nodig het.⁹⁷³

Om die bogenoemde drie verhale saam te vat die volgende afleidings:

- † Dit is nie 'n korrekte afleiding dat Jesus sag teenoor seksuele sondes opgetree het nie.
- † Ten spyte daarvan reik Hy nogtans uit na die randfigure.
- † In hierdie gesindheid verkondig Hy genade teenoor hulle.
- † Hierdie randfigure is uitstekende kandidate om God se genade te ontvang, aangesien hulle besef dat hulle "sondaars" is.
- † Soos met alle ander sondes, vergewe Jesus ook seksuele sondes.
- † Soos met alle ander sondes, vra Hy ook die transformasie van die sondaar se lewe.

Uit die evangelies is dit duidelik dat Jesus teenoor alle sondaars (nie nét die randfigure) empatie getoon het. In Joh 3:1-21 het ons die verhaal van die Fariseër wat ook deur Jesus opgeroep word om tot bekering te kom (nie 'n randfiguur nie).⁹⁷⁴ Dit is juis in hierdie verhale waar Jesus die kern van sy sending verduideklik:

"God het die wêreld so liefgehad dat Hy sy enigste Seun gegee het, sodat dié wat in Hom glo, nie verlore sal gaan nie maar die ewige lewe sal hê" **Joh 3:16**

Net so roep Hy ook die ryk jongman tot bekering (Luk 18:18-30). Die motivering vir Jesus se hele bediening was dat Hy alle mense (randfigure en

⁹⁷³ Hagner, Donald A., **Word Biblical Commentary, Volume 33b: Matthew 14-28**, (Dallas, Texas: Word Books, Publisher) 1998; MacArthur John, **Matthew 16-23**, p 289-291, [The Moody Bible Institute], Chicago, 1988.

⁹⁷⁴ Culpepper R Alan, **Anatomy of the Fourth Gospel**, p 41-42, [Fortress Press], Philadelphia, 1983; Smalley Stephen, **John – Evangelist & Interpreter**, p 89, 98, 129, 176, 197, [The Paternoster Press], Cape Town, 1985.

nie-randfigure) wou wen vir God se nuwe wêreld. In Mark 10:21 word Jesus se empatie en uitreik na hierdie man geteken met:⁹⁷⁵

Jesus het na hom gekyk en hom innig liefgekry ...” **Mark 10:21**

Jesus se bediening maak daarom nie onderskeid tussen randfigure en nie-randfigure nie. Hy soek almal om gered te word.

Dié wat gesond is, het nie 'n dokter nodig nie, maar dié wat siek is. Gaan leer wat dit beteken: 'Ek verwag barmhartigheid en nie offers nie'. Ek het nie gekom om mense te roep wat op die regte pad is nie, maar sondaars” **Matt 9:12-13** vgl ook **Luk 5:31-32**

Binne hierdie konteks is dit logies dat vasgestel moet word of Jesus in sy liefdevolle uitreik na die randfigure én die nie-randfigure die wet op die kant geskuif het.

5.2. Het Jesus die wet as uitgedien teenoor liefde gesien?

Geloof in Jesus het nie die wet opgehef nie! Dit is so dat die weg na die ewige lewe slegs deur geloof in Hom is, maar dit is 'n oorvereenvoudige siening dat Hy die nakom van God se wet deur sy volgelinge en bekeerlinge opgehef het. Dit is nie 'n korrekte afleiding om te maak dat Jesus maar “gehoop” het dat sy volgelinge hulle lewe outomaties sou verander nie. Hy was baie direk dat hulle die wil van God sal doen (Matt 7:21). Hy gebruik inderdaad die wet van God om sy volgelinge te help om hul lewens te transformeer.⁹⁷⁶ Wat die wet betref leer Jesus die volgende:

⁹⁷⁵ Bolkenstein MH, **Het Evangelie naar Marcus**, p 231, [Uitgeverij GF Callenbach], Leiden, 1977; Nielsen JT, **Het Evangelie naar Lucas II**, 116-121, [Uitgeverij GF Callenbach], Leiden, 1983.

⁹⁷⁶ Dale Allison, **Jesus of Nazareth: Millenarian Prophet**, 185-186, [Fortress Press], Minneapolis, 1999; Gagnon Robert AJ, **The Bible and Homosexual Practice – text and Hermeneutics**, p 222, [Abingdon Press], Nashville, 2001; Nissinen Martti,

¹⁷“Moenie dink dat Ek gekom het om die wet of die profete ongeldig te maak nie. Ek het nie gekom om hulle ongeldig te maak nie (katalu`sai to;n novmon h] tou;" profhvta":), maar om hulle hulle volle betekenis te laat kry (plhrw`sai). ¹⁸Dit verseker Ek julle: Die hemel en die aarde sal eerder vergaan as dat een letter of letterstrepie van die wet sal wegval (ijw`ta e}n h] miva keraiva ouj mh; parevlqh/ ajpoi; tou` novmou,) voordat alles voleindig is. ¹⁹“Wie dan ook een van die geringste van hierdie gebooe ongeldig maak en die mense so leer, sal die minste geag word in die koninkryk van die hemel. Maar wie die wet gehoorsaam en ander so leer, sal hoog geag word in die koninkryk van die hemel. ²⁰Ek sê vir julle: As julle getrouheid aan die wet nie meer inhou as dié van die skrifgeleerdes en die Fariseërs nie, sal julle nooit in die koninkryk van die hemel ingaan nie.” **Matt 5:17-22**

En verder:

“So ontnem julle die woord van God sy ontsag deur julle oorgelewerde gebruike wat julle op julle beurt weer oorgelewer het. Daar is ook nog baie ander sulke dinge wat julle doen” **Mark 7:13**

En verder:

¹⁶Tot op Johannes was dit net die wet en die profete. Van toe af word die koninkryk van God verkondig, en elkeen probeer so hard as hy kan om daar in te kom. ¹⁷Tog is dit makliker vir die hemel en die aarde om te vergaan as dat een lettertjie van die wet verval (dev ejstin to;n oujrano;n kai; th;n gh`n parelqei`n h] tou` novmou mivan keraivan pesei`n.). **Luk 16:17**

Inleidend tot hierdie paragraaf moet eers verstaan word wat Jesus met “die wet” verstaan het. Die “wet” is die standaard vertaling van die Griekse begrip *nomos*. Dit dui op die opdragte wat God aan sy mense deur Moses gegee het waarvolgens die gelowige behoort te leef. Daarom staan die wet ook bekend as die “wet van die Here” (Luk 2:23-24, 39) sowel as die “wet van Moses”. Soms word met die wet die Pentateug bedoel, terwyl dit by ander geleenthede weer as “die Skrif” verstaan word.⁹⁷⁷

Homoeroticism in the Biblical World, p 118-122, [Fortress Press], Minneapolis, 1998; Sanders EP, **The Historical Figure of Jesus**, p 205-226, [Penguin], London, 1993; Sanders EP, **Jesus and Judaism**, p 245-269, [Fortress Press], Philadelphia.

⁹⁷⁷Green, Joel G.; McKnight, Scot; Marshall, I. Howard; editors, **Dictionary of Jesus and the Gospels**, (Downer's Grove, IL: InterVarsity Press) 1998, c1992.

Die verwarring rakende die wet is dat daar vandag algemeen geglo word dat die verbondsverhouding (kind van God wees) destyds uit die nakom daarvan voortgevloei het (maw deur die wet na te kom, word jy deel van die verbond). Dit is 'n oorvereenvoudigde siening. Die nakom van die wet was eerder die reaksie van God se mense (die gesindheid van die hart) uit dankbaarheid en tot eer van God, omdat hulle uitgekies is om "Sy mense" te wees (Deut 28:1-2, 9; 30:1-10, 15-16)⁹⁷⁸. Deur die uitleef van die wet word liefde vir God gesimboliseer en 'n getuienis teenoor die ongelowiges uitgedra. Die negatiewiteit rakende die wet was nie oor dit wat daar gestaan het nie, maar oor die "byvoeging" van allerhande kulturele en tradisionele wette van die Fariseërs tot die oorspronklike wet van die Here (Matt 15:2; Mark 7:3).⁹⁷⁹

5.2.1. Jesus se vervulling van die wet en die profete

Soos vroeër reeds gewys het Jesus in die algemeen die wet nagekom (Matt 17:24-27; Matt 9:20 vgl Num 15:38-41).⁹⁸⁰ Die "oortreding van die wet deur Jesus" was slegs ten opsigte van die Joodse tradisie se siening van wat sogenaamde "sondaars" (tollenaars, prostitute, onreines en sondaars) is en in daardie opsig het Jesus Hom inderdaad oor die mense op die rand van die samelewing ontferm en die wet oortree (Matt 9:10-13; Mark 2:15-17; 8:1-13; Luk 5:29-32 soos reeds in die vorige paragraaf deeglik bespreek is). Sy genesende optrede op die Sabbat was ook so 'n oortreding van die

⁹⁷⁸Green, Joel G.; McKnight, Scot; Marshall, I. Howard; editors, **Dictionary of Jesus and the Gospels**, (Downer's Grove, IL: InterVarsity Press) 1998, c1992; Kloppers, M.H.O., **Die Boek Deuteronomium**, (Kaapstad: Lux Verbi) 1998.

⁹⁷⁹Green, Joel G.; McKnight, Scot; Marshall, I. Howard; editors, **Dictionary of Jesus and the Gospels**, (Downer's Grove, IL: InterVarsity Press) 1998, c1992; Groenewald EP, **Die Evangelie van Markus**, (Kaapstad: Lux Verbi) 1973; Schweizer Eduard, **The Good News according to Matthew**. p 326, [John Knox Press], London, 1975.

⁹⁸⁰Green, Joel G.; McKnight, Scot; Marshall, I. Howard; editors, **Dictionary of Jesus and the Gospels**, (Downer's Grove, IL: InterVarsity Press) 1998, c1992.

tradisionele wette soos deur die Skrifgeleerdes en Fariseërs oorgelewer en toegepas is (Matt. 12:9–14; Mark 3:1–6; 8:13; Luk 6:6–11; 13:10–17; 14:1–6; Joh 5:2–47; 9:1–41).⁹⁸¹

Wanneer Jesus sommige van die kulturele en reinheidswette oortree wil Hy daardeur nie sê dat hulle “ongoddelik” is nie, maar eerder dat hulle gebruik kan word om mense te manipuleer. Dit is hierdie manipulasie van die betrokke wette wat die fokus van die ware bedoeling van sulke wette kan wegneem. Dit lei dus nie na die sentrum waar “rein” en “onrein” ontstaan nie.⁹⁸²

Daarom het Jesus nie moedswillig sommige tradisionele gebruike (wette) oortree nie, maar dit duidelik gestel dat die tradisie van die Judaïsme Hom nie bind nie, aangesien Hy bokant dit verhewe is. Die wet is per slot van rekening 'n skaduwee wat moes dui op die noodsaak van Jesus se verlossingsdade (Heb 10:1).⁹⁸³ Die wet reguleer dus net, maar in Christus is alles vervul. Daarom kan verstaan word waarom Jesus dan in hoofsaak wel die morele wette gehandhaaf het (vgl dus ook uitsprake in Lev 18 en 19 wat moraliteit in gedagte het).⁹⁸⁴

⁹⁸¹Bockmuehl Markus, **Halakha and Ethics in the Jesus Tradition, in Early Christian Thought in Its Jewish Context**, p 264-278, [Cambridge University Press], Cambridge, 1996; Corley Kathleen E, **Prostitutes – Private Women, Public Meals**, p 643, [DJG], 1993; Green, Joel G.; McKnight, Scot; Marshall, I. Howard; editors, **Dictionary of Jesus and the Gospels**, (Downer's Grove, IL: InterVarsity Press) 1998, c1992.

⁹⁸²Spong John S, **Living in Sin? A Bishop Rethinks Human Sexuality**, p 146, [Harper & Row], San Francisco, 2000.

⁹⁸³Bruce FF, **The Epistle to the Hebrews**, p 226-227, [WB Eerdmans Publishing Co], Grand Rapids, 1985.

⁹⁸⁴Green, Joel G.; McKnight, Scot; Marshall, I. Howard; editors, **Dictionary of Jesus and the Gospels**, (Downer's Grove, IL: InterVarsity Press) 1998, c1992; Seitz Christopher, **Sexuality and Scripture's Plain Sense: The Christian Community and the Law of God**, p 183, [WB Eerdmans Publishing Co], 2000; Stegemann Wolfgang, **The Contextual Ethics of Jesus**, p 49, [Augsburg Fortress], Minneapolis, 2002.

Beide Matteus en Lukas beklemtoon die gedagte dat die wet nie deur Jesus opgehef is nie, maar dat Hy dit handhaaf.⁹⁸⁵ Die waarde wat Jesus aan die wet toeken, was hoër as wat die Skrifgeleerdes en Fariseërs daaraan toegeken het. Vir hulle was die tradisie wat aan die uitleef van die wet verbind was, die weg na saligheid. Deur sò met die wet te werk, het hulle in beginsel 'n streep deur die "gees" waarin die Ou Testamentiese wet gegee is, getrek (liefde vir God en die naaste omdat God hulle bevry het – soos reeds in hierdie hoofstuk uitgewys is). Jesus se bediening en lering is egter anders.⁹⁸⁶

Wanneer Hy gehoorsaamheid en goeie werke van sy volgelinge vra dui dit op die geseëndes (Matt 5:2-12; Luk 6:20-23). Die geseëndes is diegene wat hulle geestelike bankrotskap erken, hulle sonde bely, van God regverdigmaking ontvang het en daarom hulle lewe transformeer.⁹⁸⁷ Dit is binne hierdie konteks dat die wet vervul (nie opgehef nie) is. Jesus se siening van die wet wat vervul is, dui op sy eie volmaakte gehoorsaamheid daaraan. Dit dui dat Hy voldoen het aan die "gees en gesindheid van die Ou Testamentiese eise vir die uitleef van die wet, nl liefde vir God en naaste".⁹⁸⁸

⁹⁸⁵ Sanders EP, **Jewish Law from Jesus to the Mishna**, [TPI], Philadelphia, 1990, Sanders EP, **The Life of Christianity – Christianity and the Rabbinic Judaism**, p 70-73, [Biblical Archaeological Society], Washington DC, 1992; Gnilka Joachim, **Jesus of Nazareth: Message and History**, p 208-222, [Hendricson], Peabody, 1997; Loader William RG, **Jesus' Attitude Towards the Law**, [WUNT 9/97], Tübingen, 1997.

⁹⁸⁶ Green, Joel G.; McKnight, Scot; Marshall, I. Howard; editors, **Dictionary of Jesus and the Gospels**, (Downer's Grove, IL: InterVarsity Press) 1998, c1992; Stegemann Wolfgang, **The Contextual Ethics of Jesus**, p 49, [Augsburg Fortress], Minneapolis, 2002.

⁹⁸⁷ Hendriksen William, **The Gospel of Matthew**, p 289, [Baker Book House], Grand Rapids, Michigan, 1973; Nielsen JT, **Het Evangelie naar Lucas I**, p180-185, [Uitgeverij GF Callenbach], Leiden, 1979; Schweizer Eduard, **The Good News according to Matthew**. p 82-98, [John Knox Press], London, 1975.

⁹⁸⁸ Becker Jurgen, **Jesus of Nazareth**, p 288-289, [De Cruyter], New York, 1998; Dale C Alisson **Jesus of Nazareth: Millenarian Prophet**, p 185-186, [Fortress Press], Minneapolis, 1999 ; Hendriksen William, **The Gospel of Matthew**, p 289, [Baker Book House], Grand Rapids, Michigan, 1973.

Die vervulling van die wet moet, met ander woorde, in die lig van die volgende aspekte verstaan word: Eerstens was Jesus getrou aan sy eie lering en dus die Groot Profeet en Gewer van die wet wat self sekere sake by die wet gevoeg het (soms verswaar Hy selfs die wet in terme van diegene wat regverdig is).⁹⁸⁹ Enkele voorbeelde hiervan is:

Julle het gehoor dat daar van die ou tyd af aan mense gesê is: 'Jy mag nie moord pleeg nie; ... Maar ek sê vir julle: (²¹ jHkouvsate o{ti ejrrevqh toi`" ajrcaivoi": ouj foneuvsei": o}" dÆ aIn foneuvsh/, e[noco" e[stai th`/ krivsei. ²²ejgw; de; levgw uJmi`n) ...'Elkeen wat vir sy broer kwaad is ..." **Matt 5:21-23**

"Julle het gehoor dat daar gesê is: Jy mag nie egbreuk pleeg nie'. Maar Ek sê vir julle: (²⁷ jHkouvsate o{ti ejrrevqh: ouj moiceuvsei". ²⁸ejgw; de; levgw uJmi`n) Elkeen wat na 'n ander vrou kyk ..." **Matt 5:27-30**

"Daar is gesê: 'Elkeen wat van sy vrou skei, moet aan haar 'n skeibrief gee'. Maar ek sê vir julle: (³¹ jErrevqh dev: o}" aIn ajpoluvsh/ th;n gunai`ka aujtou`, dovtw aujth`/ ajpostavsion. ³²ejgw; de; levgw uJmi`n) Elkeen wat van sy vrou skei behalwe oor owerspel ..." **Matt 5:31-33**

Op dieselfde wyse gaan Jesus verswarend ten opsigte van die oorgelewerde Joodse tradisie in terme van die aflê van 'n eed (Matt 5:33-37; vergelding (Matt 5:38-42) en liefde vir die vyand (Matt 5:43-48). Net so hanteer Jesus die saak van vergifnis (Matt 18:21-33). Hierdeur handhaaf Hy die kontinuïteit van die Ou Testamentiese wet.⁹⁹⁰ Daarom kan afgelei word dat

⁹⁸⁹ Hendriksen William, **The Gospel of Matthew**, p 289, [Baker Book House], Grand Rapids, Michigan, 1973.

⁹⁹⁰ Allison Dale, **Men and Women: Some Interpretive Possibilities (Matt 5:27-28; Mark 9:43-38; Matt 10:11-120, 'Feminist Companion to the Jesus Tradition**, [JSOT], Sheffield; Catchpole David R, **The Synoptic Divorce Material as a Traditio-Historical Problem**, p 92-127, [BJRL], 1974; ; Crossan Dominic, **The Historical Jesus: The Life of a mediterranean Jewish Peasant**, p 301-302, [HarperCollins], San Francisco, 1991; Fander Monika, **Die Stellung der Frau im Markusevangelium**, p 200-257, [Telos], Altenberge, 1989; Kloppenborg John S, **Alms, Debt and Divorce**, p 195-196, [TJT 6], 1990; Hays Richard B, **The Moral Vision of the New Testament – A**

Jesus dikwels ook verder as die Ou Testamentiese siening van diegene wat regverdig is, gaan. Volgens Hom is hulle wat uit geloof sy lering onderhou, regverdig.⁹⁹¹

Hierin is Jesus in pas met die gebruik by Qumran waar die leraar van geregtigheid ook 'n nuwe standaard van geregtigheid neerlê – om sy lering na te volg en uit te voer.⁹⁹²

Die verskil is egter daarin dat diegene wat regverdig is, nie hulle is wat uit gewoonte of tradisie sekere reëls nakom nie, maar hulle wat vanuit 'n innerlike oortuiging en geloof in Hom as Verlosser die vrugte van toewyding en gehoorsaamheid dra (die wet gehoorsaam).⁹⁹³ Daarom kan gestel word dat Jesus die wet vervul in dié opsig dat Hy die wet se geldigheid handhaaf. Verder is die wet vervul aangesien Jesus tot en met sy kruisdood volmaakte gehoorsaamheid aan die wet uitgeleef het (Heb 5:5-9).⁹⁹⁴ Die wet en die Profete het oor Hom getuig. Daarom is Hy die vervulling daarvan.⁹⁹⁵ Vir Hom gaan dit met ander woorde oor die paradigmaskuif wat rondom die verkryging van die ewige lewe plaasgevind het – nie deur werke nie, maar deur geloof in Hom (Luk 16; Joh 3). Hy doen dit deur die oorspronklike intensie en bedoeling van die wet weer terug te bring.⁹⁹⁶

Contemporary Introduction to New Testament Ethics, p 95, [T&T Clark], Edinburg, 1996. Vir Jesus om oor egskeiding te praat impliseer dat Hy die Gen 1-2 tradisie van 'n heteroseksuele verhouding in gedagte gehad het.

⁹⁹¹ Hays Richard B, **The Moral Vision of the New Testament – A Contemporary Introduction to New Testament Ethics**, p 95, [T&T Clark], Edinburg, 1996.

⁹⁹² Green, Joel G.; McKnight, Scot; Marshall, I. Howard; editors, **Dictionary of Jesus and the Gospels**, (Downer's Grove, IL: InterVarsity Press) 1998, c1992.

⁹⁹³ Green, Joel G.; McKnight, Scot; Marshall, I. Howard; editors, **Dictionary of Jesus and the Gospels**, (Downer's Grove, IL: InterVarsity Press) 1998, c1992.

⁹⁹⁴ Brown Raymond, **The Message of Hebrews**, p 98-102; Hendriksen William, **The Gospel of Matthew**, p 289, [Baker Book House], Grand Rapids, Michigan, 1973; Käseman Ernst, **The Wandering People of God**, p 216, [Augsburg Publishing House], Minneapolis, 1984 .

⁹⁹⁵ Hays Richard B, **The Moral Vision of the New Testament – A Contemporary Introduction to New Testament Ethics**, p 96, [T&T Clark], Edinburg, 1996.

⁹⁹⁶ Green, Joel G.; McKnight, Scot; Marshall, I. Howard; editors, **Dictionary of Jesus and the Gospels**, (Downer's Grove, IL: InterVarsity Press) 1998, c1992.

Die skrifgeleerdes en Fariseërs se “wet” word verwerp op grond van twee redes: Hulle harte is nie reg nie (Mark 7:6–7; Matt 5:28) en daarom is hulle standarde nie bevredigend by God nie (Matt 5:17–48).⁹⁹⁷ Dit beteken dat die vervulling van die wet plaasvind deur diegene wat in 'n regte verhouding tot God en die Ou Testamentiese gebooe staan en daarom dit graag wil uitleef (Matt 5:48). Die begrip *teleioi* (volmaak) dui dus op die reaksie van diegene wat die regte gesindheid het en toegewy daaraan leef om God se wil op alle terreine na te kom (Matt 6:33)⁹⁹⁸.

Die kritiese vraag is natuurlik: Wat bedoel Hy wanneer Hy liefde as die uitvoering van die wet sien?

5.2.2. Wat bedoel Jesus wanneer Hy liefde as die uitvoering van die Wet sien?

Keur Hy daardeur alle optrede deur randfigure en nie-randfigure in liefde goed? Jesus het nêrens gesê dat nòg Hy, nòg sy navolgers op grond van liefde vry is om die wet van God te oortree nie.⁹⁹⁹ Inteendeel, Hy vra gehoorsaamheid. Net so het Hy ook nie op grond van die liefdesbeginsel die waarde en geldigheid van die wet opgehef nie.¹⁰⁰⁰ Vir Hom gaan dit eerder

⁹⁹⁷Green, Joel G.; McKnight, Scot; Marshall, I. Howard; editors, **Dictionary of Jesus and the Gospels**, (Downer's Grove, IL: InterVarsity Press) 1998, c1992; Groenewald, E.P., **Die Evangelie van Markus**, (Kaapstad: Lux Verbi) 1973.

⁹⁹⁸Filson Floyd V, **The Gospel according to St Matthew**, p 100-102, [Adam & Charles Black], London, 1967; Green, Joel G.; McKnight, Scot; Marshall, I. Howard; editors, **Dictionary of Jesus and the Gospels**, (Downer's Grove, IL: InterVarsity Press) 1998, c1992.

⁹⁹⁹Green, Joel G.; McKnight, Scot; Marshall, I. Howard; editors, **Dictionary of Jesus and the Gospels**, (Downer's Grove, IL: InterVarsity Press) 1998, c1992.

¹⁰⁰⁰Green, Joel G.; McKnight, Scot; Marshall, I. Howard; editors, **Dictionary of Jesus and the Gospels**, (Downer's Grove, IL: InterVarsity Press) 1998, c1992; Hurst LD, **Ethics of Jesus**, p 214, [InterVarsity Press], Downers Grove, 1992; Stegemann Wolfgang, **The Contextual Ethics of Jesus**, p 49, [Augsburg Fortress], Minneapolis, 2002. Sommige geleerdes beweer dat daar selfs by Jesus 'n vorm van belonging was wanneer sy

daarom dat liefde die motivering en dryfveer vir die toepassing van die wet is. Dit is hier waar Hy van die Skrifgeleerdes en Fariseërs verskil. Laasgenoemde het 'n letterlike toepassing van die wet gevra ongeag die gesindheid waardeur dit toegepas is, terwyl Jesus op die intensie agter die wet fokus (liefde vir God en mekaar omdat jy verlos is). Vir Hom is die navolging van die wet dus die reaksie op God se werk in die lewe van die gelowige.¹⁰⁰¹ Binne hierdie konteks kan gesê word dat liefde nie die wet vervang nie.

Wanneer Jesus Hom dus oor die randfigure ontferm, gaan dit vir Hom nie daaroor dat die morele wet die seremoniële wet ophef nie, ook nie dat barmhartigheid en empatie belangriker as die wet is nie. Dit gaan eerder daarom dat diegene wat die intensie van die wet ignoreer of nie verstaan nie (tradisionele wette), ook nie God se omgee en empatie vir mense (ook die randfigure) verstaan en uitleef nie. Hy tree met empatie teenoor die sondaars en randfigure op, maar doen telkens 'n beroep op hulle om terug te keer tot die nakom van die wet van God deur hulle lewe te transformeer (Joh 7:53-8:11).¹⁰⁰²

Wanneer Jesus die wet "tot die rand skuif" op die vraag van die ryk jongman rakende die verkryging van die ewige lewe (Matt 19:16-30; Mark 10:17-22; Luk 18:18-23) raak dit eerder die hart van die evangelie. Jesus wys hier aan

volgeling die wet onderhou, of 'n oordeel was wanneer mense die wet oortree (Matt 6:4,6,18; 16:27 as beloning terwyl 5:22,29-30; 7:19; 10:28 weer dien as oordeel).

¹⁰⁰¹Green, Joel G.; McKnight, Scot; Marshall, I. Howard; editors, **Dictionary of Jesus and the Gospels**, (Downer's Grove, IL: InterVarsity Press) 1998, c1992; Heyns JA, **Teologiese Etiek 1**, p 228, [NG Kerkboekhandel Transvaal], Pretoria, 1982. Heyns wys dat die liefdesgebod 'n sonde-aanwysende funksie het. Dit lei tot 'n gehoorsaamheid oproepende funksie wat weer uitloop op 'n etiese funksie. Liefde kan nie vervul word as dit nie uit liefde in die hart kom nie. Dit is die groot konflik punt tussen Jesus en die Joodse leiers.

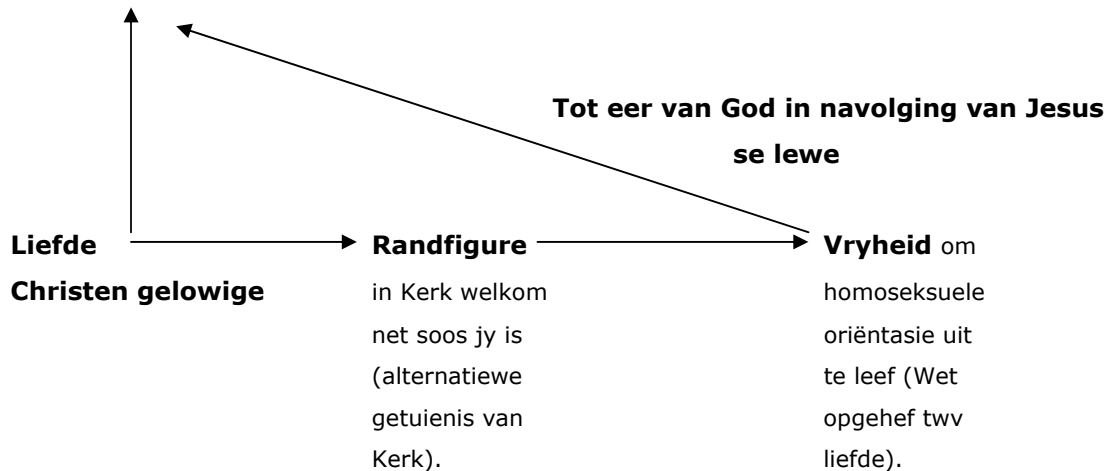
¹⁰⁰²Green, Joel G.; McKnight, Scot; Marshall, I. Howard; editors, **Dictionary of Jesus and the Gospels**, (Downer's Grove, IL: InterVarsity Press) 1998, c1992; Hays Richard B, **The Moral Vision of the New Testament – A Contemporary Introduction to New Testament Ethics**, p 97, [T&T Clark], Edinburg, 1996.

die "soeker" die weg na die ewige lewe aan (nie deur wetsonderhouding nie). Die punt is met ander woorde dit: Aan die "soeker" (ongelowige) is die boodskap: deur wetsonderhouding kry niemand die saligheid nie, maar slegs deur in Hom te glo. Aan die volgeling van Jesus is die boodskap: Uit liefde vir God en die medemens sal die wet onderhou word.¹⁰⁰³

Indien die dubbele liefdesgebod in ag geneem word, sou 'n seksuele etiek volgens die getuienis van Jesus in terme van liefde, geloof, en die wet volgens diegene wat ten gunste van homoseksuele huwelike en -verhoudings is soos volg lyk:

Liefde vir God

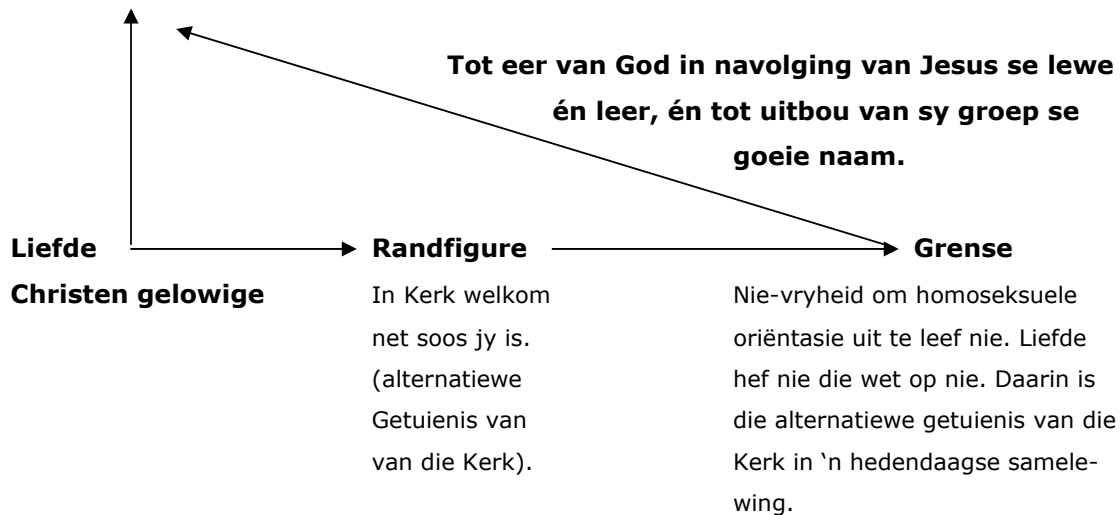

¹⁰⁰³Beare Francis Wright, **The Gospel According to Matthew**, p 397-401, [Basil Blackwell Publisher], Oxford, 1981; Green, Joel G.; McKnight, Scot; Marshall, I. Howard; editors, **Dictionary of Jesus and the Gospels**, (Downer's Grove, IL: InterVarsity Press) 1998, c1992.

Volgens diegene wat nie ten gunste van homoseksuele huwelike en -verhoudings is nie:

Liefde vir God

Hier is die implikasie

Dit is 'n oorvereenvoudiging om te beweer dat Jesus die wet opgehef het tot slegs funksionele gebruike. Jesus maak onderskeid tussen die wet van God en die tradisionele gebruike van die geestelike leiers. Eersgenoemde handhaaf Hy, terwyl Hy laasgenoemde nie handhaaf nie.

Die volgende afleiding kan dus gemaak word: Dit is onwaarskynlik dat Jesus 'n oortreding van die Ou Testamentiese wet van God ter wille van hedendaagse funksionele eise aanvaarbaar sou sien. Jesus ontferm Hom wél oor die randfigure, maar keur nie hulle verkeerde optredes goed nie. Hy handhaaf die dubbele liefdesgebod, maar stel sterk grense ten opsigte van die oortreding van die wet, ook in terme

van seksuele sondes.

Die volgende argument deur pro-gay teoloë wat aandag vra, is die argument dat "liefde" die skopus van die Skrif is.

6. Die skopus van die Skrif is liefde

Die boodskap aan gay mense moet wees dat God hulle liefhet, net soos hulle is.¹⁰⁰⁴ Wanneer die literêre konteks van die Skrif in ag geneem word, moet daarmee rekening gehou word dat daar 'n **sentrum** en 'n **periferie** in die Skrif is. Die sentrum (skopus) van die Skrif is God se **liefdevolle openbaring** in Jesus Christus.¹⁰⁰⁵ Vanuit hierdie sentrum moet die Skrif as geheel met sy onderskeie onderdele verstaan word.¹⁰⁰⁶

Jesus het hierdie dubbele liefdesgebod tot norm vir die beoordeling van tussenmenslike verhoudings verhef. Die definisie vir "naaste" is deur Hom verbreed om alle mense sonder uitsondering in te sluit. Die implikasie hiervan is dat die liefdesgebod toegepas moet word sonder enige kwaliteit of verdienste van die ander persoon. Dit is slegs gegrond op die menswees van die ander persoon.¹⁰⁰⁷ Die mens as beeld van God impliseer dat God ons in 'n verhouding van liefde wil ontmoet. Hierop antwoord die mens met 'n liefdesverhouding teenoor God en ander mense. Daar kan slegs sprake van liefde binne die konteks van 'n vrye keuse wees. Liefde vir die medemens

¹⁰⁰⁴ Roekeloos.co.za, **Die Reformeerde kerk en Gays**, webbladsy van die sogenaamde gay gemeente in Pretoria by die webadres www.roekeloos.co.za/argief/reformerende.html.

¹⁰⁰⁵ Agenda Algemene Sinode van die NGK, **Homoseksualiteit**, p 143, [Hartenbos], 10-16 Oktober 2002.

¹⁰⁰⁶ Studieprojek vir die Sinode van die NG Kerk van Suid-Transvaal, **Herbesinning oor die Kerk se standpunt met die oog op effektiewe pastorale uitreik na homoseksuele persone**, p 3, ongepubliseer en ongedateer.

¹⁰⁰⁷ Studieprojek vir die Sinode van die NG Kerk van Suid-Transvaal, **Herbesinning oor die Kerk se standpunt met die oog op effektiewe pastorale uitreik na homoseksuele persone**, p 9, ongepubliseer en ongedateer.

skep die ruimte waarbinne mense bevrydend teenoor mekaar kan optree (Dit beteken dus dat die homoseksuele Christen ook die vryheid moet hê om sy homoseksuele oriëntasie in 'n homoseksuele huwelik te kan uitleef – JP). Binne hierdie konteks word "menslikheid" sigbaar. Die menslikheid van mense word bedreig deur liefdeloosheid, onvryheid en vervreemding van mekaar.¹⁰⁰⁸

Verdere teologisering: Daar is reeds in hierdie hoofstuk gewys dat die liefde waarvan die Skrif praat (veral die Nuwe Testament) nie die wet ophef of verkeerde optrede toelaat nie. Dit is ook belangrik om te verstaan dat die liefde waarvan die Skrif praat (indien liefde die skopus van die Skrif sou wees), nie soseer 'n medemenslike liefde is nie. Dit is eerder die selfverloënde liefde wat God vir die mens het. Dit is hierdie liefde wat uitgeloop het op die kruisdood en opstanding. Dit is die dienende liefde van God wat tot die verlossing van God se mense deur geloof in Jesus lei (Joh 3:16). Die mens se antwoord hierop is weer selfverloënde liefde teenoor God en medemens. Dit is méér as 'n horisontale medemenslike liefde waar randfigure en nie-randfigure vry is om te lewe soos hulle wil. Dit is hierdie liefde waar Christengelowige (en randfigure) as dissipels van Jesus ook hulle kruis opneem en Hom in gehoorsaamheid volg al kos dit 'n prys (Matt 10:37-38; Mark 10:29-30; Luk 14:25-33).¹⁰⁰⁹

Die vraag is egter: Is liefde die skopus van die Skrif? Geleerdes is nie eenstemmig oor wat die skopus van die Skrif is nie. Daar is diegene wat liefde as die skopus van die Skrif sien. Dan is daar ook andere wat aan die Skrif 'n ander skopus (of gerigtheid) gee. **Calvyn** sien Christus as die

¹⁰⁰⁸ Gereformeerde Kerken in Nederland, **In Liefde Trouw Zijn**, p 24-25, (Centrum voor de Nederlandse Hervormde Kerk, Drieberge) 1983.

¹⁰⁰⁹ Hays Richard B, **The Moral Vision of the New Testament – A Contemporary Introduction to New Testament Ethics**, p 95, [T&T Clark], Edinburg, 1996.

skopus van die Skrif.¹⁰¹⁰ **Heyns** wys dat nòg die Christosentriese nòg die Teosentriese aspekte in die Skrif met die vastelling van die skopus van die Skrif geïgnoreer mag word. Indien dit in die Skrif om Jesus en sy werk gaan, gaan dit in die Skrif òòk om die Vader én om die Heilige Gees. Daarom moet gewaak word dat die skopus van die Skrif nie verval in 'n soteriologiese verenging van God se optrede nie. Vir Heyns is die skopus van die Skrif dan "God se Koninkryk", met die middelpunt van hierdie skopus Jesus Christus (vryheid en grense - JP).¹⁰¹¹ **König** sien die skopus van die Skrif ook anders. Vir hom is dit weer: God, mens en aarde. Hierdie drie kan volgens hom opgesom word as die Verbond of as die Koninkryk.¹⁰¹² **Stegemann** plaas ook die "Koninkryk van God" as die sentrum en dryfveer van Jesus se bediening.¹⁰¹³ **Hays** wys weer dat die tema van die Koninkryk sentraal in Jesus se leringe staan en dat Hy daardeur 'n "nuwe geestelike groepering" gevestig het. Volgens hom behoort die skopus van die Skrif eerder binne die volgende drie aspekte gevind word.¹⁰¹⁴ Dit is:

¹⁰¹⁰ Heyns JA, **Dogmatiek**, p28, [NG Kerkboekhandel], Pretoria, 1978.

¹⁰¹¹ Heyns JA, **Dogmatiek**, p28, [NG Kerkboekhandel], Pretoria, 1978.

¹⁰¹² König Adrio, **Ek glo die Bybel**, p31-32, [Lux verbi.BM], Wellington, 2002.

¹⁰¹³ Stegemann Wolfgang, **The Contextual Ethics of Jesus**, p 49, [Augsburg Fortress], Minneapolis, 2002. Andere plaas weer Jesus se eskatologiese verwagting as die skopus van sy bediening. Schrage Wolfgang, **Ethik des Neuen Testaments**, p 33, [Fortress Press], Philadelphia, 1988/89.

¹⁰¹⁴ Hays Richard B, **The Moral Vision of the New Testament – A Contemporary Introduction to New Testament Ethics**, p 95, 389-394, [T&T Clark], Edinburg, 1996. Wanneer hy dit op homoseksualiteit van toepassing maak, trek hy die volgende lyne: **Gemeenskap** – Die Skrif hanteer homoseksualiteit nooit slegs tov van die individu nie, maar altyd tov van die welwese van die breër gemeenskap van God se mense. Beide die Ou Testamentiese en Nuwe Testamentiese tekste moet binne hierdie konteks verstaan word. **Die Kruis** – Hoewel die Kruis van Jesus nooit direk met homoseksuele verhoudings in verband gebring word nie, het die Kruis wel sekere implikasies vir homoseksuele verhoudings. Dit is die sondigheid van mense wat maak dat hul buite God se wil optree. Dit is die letsels van die sonde wat die gebrokenheid waarbinne ons leef 'n realiteit maak. Die Kruis beteken egter die einde van die ou lewe waaronder mense aan die mag van sonde oorgegee was. Daarom is geen Christen bloot oorgegee aan biopsigo-sosiale omstandighede **alléén** nie. Daar is nou ook 'n nuwe realiteit van die "veranderende krag" van die Kruis waaruit die Christen nou leef. **Nuwe skepping** – Dit beteken egter nie dat die Christen al op aarde in volmaaktheid leef nie. Daar is nog steeds die spanning van dit wat die gelowige "alreeds" is, en dit wat hy/sy "nog sal wees" (die "nog nie"). Christengelowiges sien uit na die bevryding van hul liggame van die onvolmaaktheid waarmee ons ons in die "alreeds" bevind (Rom 8:23). Daarom moet ook die homoseksuele Christen voortdurend stry om hom/haar nie oor te gee aan die

- † Gemeenskap.
- † Die kruis.
- † Nuwe skepping.

In sowel Heyns, König, Stegemann en Hays is raakpunte. Hul skopusse impliseer grense waar Christengelowiges se optrede ní tot voordeel van God se Koninkryk of tekenend van die verbondsverhouding van die mens met God is nie.¹⁰¹⁵ Die gebrokenheid van die mens impliseer sonde. Daar moet dus gewaak word teen 'n algehele vryheid in die mens se optrede (Matt 5:13-16).

Die doel van hierdie studie is nie om vas te stel wat die skopus van die Skrif is nie. Die implikasies van die verskillende sienings rakende die skopus van die Skrif in terme van die debat oor homoseksuele verhoudings en –huwelike moet egter uitgewys word.

Skopus	Implikasie
Vertikale liefde	Gehoorzaamheid tot God uit dankbaarheid vir sy verlossende liefde. As die Skrif dus homoseksuele verhoudings en –huwelike afkeur, gehoorzaam ek uit dankbaarheid. Hier is dus sprake van beperkte vryheid.
Horisontale liefde (medemenslike liefde in lyn met menseregte en humanisme)	Op grond van medemenslike liefde aanvaar ek homoseksuele verhoudings en –huwelike. Hier is sprake van onbeperkte vryheid (behalwe waar perversiteit en losbandigheid ter sprake is).
Koninkryk van God	Deur my lewe eer en gehoorzaam ek God. As die Skrif dus homoseksuele verhoudings en –

mag van sonde nie. Hy/sy moet ook tans stry (soos alle ander gelowiges) om in geloofsgehoorsaamheid op seksuele gebied volgens die riglyne van die Skrif te leef. Die volkome “verlossing en bevryding” van ons liggame (ook op seksuele gebied) sal eers in die lewe na die dood aanbreek.

¹⁰¹⁵ Hays Richard B, **The Moral Vision of the New Testament – A Contemporary Introduction to New Testament Ethics**, p 97, [T&T Clark], Edinburg, 1996.

	huwelike afkeur, gehoorsaam ek uit dankbaarheid. Hier is dus sprake van beperkte vryheid.
God, mens, aarde	Deur my lewe eer en gehoorsaam ek God. Ek erken die gebrokenheid wat die sondeval op my as beeld van God en die skepping teweeggebring het. Ek verstaan my homoseksualiteit binne die konteks van die gebrokenheid, en gehoorsaam die Skrif indien dit homoseksuele verhoudings en –huwelike afkeur. Ek doen dit uit dankbaarheid vir my vryspraak. Hier is dus sprake van beperkte vryheid.

Dit is daarom duidelik dat indien homoseksuele huwelike en –verhoudings deur teoloë goedgekeur word, die enigste moontlike skopus vir die Skrif waarvolgens dit gedoen kan word, dié ten opsigte van `n horisontale medemenslike liefde is. Die fokus val dus op `n oorvereenvoudigde siening van die tweede tafel van die dubbele liefdesgebod.

Volgens diegene wat ten gunste van homoseksuele huwelike en –verhoudings is, is die noodwendige gevolg van Jesus se bediening, dat `n “nuwe etiek” gesoek moet word. Hierdie etiek moet in lyn wees met Jesus se bediening van liefde en aanvaarding van die randfigure. Hierdie etiek kan `n “pastorale etiek” genoem word.

7. Die etiek volgens die leer en lewe van Jesus

Voorstanders van homoseksuele huwelike en –verhoudings sien die Judese-Christelike etiek soos dit in die Kerk gepraktiseer word (en tradisioneel uit die vroeë Kerk ontwikkel het), as verantwoordelik vir die Kerk se negatiewe siening en beoordeling van homoseksuele verhoudings.¹⁰¹⁶

Die uitdaging waarvoor die Kerk te staan kom, is om so “radikaal” soos Jesus te wees. Die vraag is nie na hetero- of homoseksualiteit nie, maar liefde en dit wat tussen mense gebeur. Die vraag is of dit wat tussen twee mense gebeur, liefde is?¹⁰¹⁷ Daarom maak die getuienis van Jesus die deur vir die Kerk oop om 'n **pastorale etiek** daar te stel.¹⁰¹⁸

7.1. Die etiek volgens Jesus se bediening kan as 'n pastorale etiek beskryf word.

In die pastoraat aan die homoseksuele persoon, moet die herderlike liefde en voorbeeld van die Here nagevolg word.¹⁰¹⁹ Dit beteken dat in die plek van die wettiese benadering daar eerder plek gemaak moet word vir

¹⁰¹⁶ Dallas Joe, **Responding to Pro-Gay Theology**, www.leaderu.com/conversations. Dallas is die stigter van die **Genesis Berading Groep**. Hierdie organisasie doen berading met homoseksuele persone wat met hul homoseksualiteit en aanverwante probleme worstel. Hy was 'n gay aktivis, wat van sy pro gay standpunt wegbeweeg het. Hoewel voorstanders van homoseksuele verhoudings en –huwelike graag te kenne gee dat daar nie getuienisse bestaan van homoseksuele persone met 'n homoseksuele oriëntasie wat tot 'n heteroseksuele lewe (of selibaat) kon keer nie, bestaan daar 'n magdom van organisasies waarby sulke persone betrokke is (vgl Thompson Chad W, **Loving Homosexuals as Jesus would**, p182-183, [Brazos Press], Grand Rapids, 2004.)

¹⁰¹⁷ Agenda Sinode van Oos-Transvaal, **Homoseksualiteit – verslag van werkgroep een**, p 102, Pretoria, 24-27 Augustus 2003.

¹⁰¹⁸ Gereformeerde Kerken in Nederland, **In Liefde Trouw Zijn**, p 28, (Centrum voor de Nederlandse Hervormde Kerk, Drieberge) 1983.

¹⁰¹⁹ Gereformeerde Kerken in Nederland, **In Liefde Trouw Zijn**, p 12, (Centrum voor de Nederlandse Hervormde Kerk, Drieberge) 1983

verantwoordelike norme. Hierdie norme is wederkerigheid, duursaamheid, vryheid en veiligheid (nou reeds bekend).¹⁰²⁰

Binne bogenoemde konteks lyk die pastorale etiek in terme van homoseksuele huwelike as volg:¹⁰²¹

- † Werk en ontmoet die homoseksuele persoon in ootmoed voor God.
- † Help die homoseksuele persoon om sy/haar homoseksuele oriëntasie te aanvaar. Dit is 'n belangrike proses wat tot die heling van sò 'n persoon sou lei.
- † Begelei die homoseksuele persoon tot 'n verantwoordelike lewe voor God¹⁰²² (hierdie verantwoordelike lewe voor God kan 'n homoseksuele verhouding of -huwelik van liefde en trou impliseer - JP).
- † Wees luisterend met die homoseksuele medemens op weg.

In die pastorale etiek gaan dit dus daarom om sò 'n pastorale pad met die persoon wat 'n homoseksuele oriëntasie het te stap, dat daardie persoon op die ou einde volledig soos enige heteroseksuele persoon in terme van seksualiteit, gesinsverbande en kerklike voorregte hanteer sal word.

Verdere teologisering: Hierdie hele hoofstuk is afgestaan daaraan om vas te stel hoe die etiek van Jesus daar uitsien. Op hierdie stadium word die volgende lyne slegs getrek. In die eerste plek kan gevra word watter aspekte in ag geneem behoort te word wanneer van 'n Nuwe Testamentiese etiek gepraat kan word:

¹⁰²⁰ Agenda Sinode van Oos-Transvaal, **Homoseksualiteit – verslag van werkgroep een**, p 103, Pretoria, 24-27 Augustus 2003.

¹⁰²¹ Verslag van die Kommissie vir Leer en Aktuele Sake van die Nederduitse Gereformeerde Kerk Suid- en Wes-Kaap, **Pastoraat aan die Homoseksuele Persoon**, p 19-22, Ongepubliseer, 1999.

¹⁰²² Dit impliseer nie selibaat nie, maar 'n seksuele verhouding met 'n ander persoon van dieselfde geslag waar wederkerigheid, duursaamheid, vryheid, veiligheid, liefde en trou ter sprake is.

7.2. Die skryf van 'n etiek

Heyns handhaaf die dubbele liefdesgebod as die begroning van die Christelike etiek. Hy maak eweveel van die horisontale as die vertikale aspekte van liefde.¹⁰²³ Vir hom is die invloed van sekularisasie (met sy uiterste vorm as sekularisme) 'n gevaar wanneer die Kerk met die etiek besig is. Die gevaar ontstaan wanneer die Westerse mens homself/haarself as selfstandig beskou en hul nie meer steur aan die Christelike tradisie nie.¹⁰²⁴ Die individu sal meer vryheid verkry in terme van die persoonlike vlak van sy/haar lewe. Die gevolg daarvan is dat waardes en norme wat in die verlede goed was, verander tot ander waardes en norme wat op 'n gegewe moment kollektief deur 'n groep mense as aanvaarbaar gesien word.¹⁰²⁵

Daarom behoort daar in die skryf van 'n etiek volgens **Longenecker** teen die volgende vier aspekte gewaak word:¹⁰²⁶

- † Dat die Skrif as 'n wettiese boek gebruik word wat die mens as morele wese ontken (soos die Judaïstiese wette waarteen Jesus dit gehad het). Die rede hiervoor is dat wanneer nuwe situasies ontstaan, moet nuwe wette geskryf word om daardie situasies te reguleer.
- † Dit is ook gevaarlik om uit die Skrif sekere universele algemeen geldende beginsels te soek of af te lei. Die gevaar hiervan is dat die Skrif dan eenvoudig in 'n tipe Bybelse teologie van filosofie verander word. Die Christelike etiek word dan slegs 'n onderafdeling van

¹⁰²³ Heyns JA, **Teologiese Etiek**, p 7, [NGKerkboekhandel], Goodwood, 1982.

¹⁰²⁴ Heyns JA, **Teologiese Etiek**, p 20, [NGKerkboekhandel], Goodwood, 1982.

¹⁰²⁵ Heyns JA, **Teologiese Etiek**, p 25-26, [NGKerkboekhandel], Goodwood, 1982.

¹⁰²⁶ Longenecker Richard N, **New Testament Social Ethics For Today**, p 2-6, [William B Eerdmans Publishing Company], Grand Rapids, 1984. Vgl ook Hays se skrywe van 'n Nuwe Testamentiese etiek soos vroeër in hierdie hoofstuk onder die paragraaf "skopus van die Skrif" beskryf. Volgens hom moet 'n etiek binne die konteks van "die gemeenskap", "die kruis" en 'n "nuwe skepping" - Hays Richard B, **The Moral Vision of the New Testament – A Contemporary Introduction to New Testament Ethics**, p 95, 389-394, [T&T Clark], Edinburg, 1996.

natuurwette of dit wat volgens nuwe wetenskaplike bevindings bewys word.

- † 'n Verdere probleem in die vorming van 'n etiek volgens die Nuwe Testament is die beklemtoning van God se vrye en almagtige werking deur die Heilige Gees met persone individueel. Hierdie manier om 'n Christelike etiek te skryf lei tot subjektiwisme.
- † 'n Laaste gevaar in die vorming van 'n Christelike etiek volg uit die voorafgaande twee. Dit opponeer die wettiese etiek sterk. Dit is die etiek wat uit die konteks afgelei kan word. Dit staan ook as 'n situasie etiek bekend. Christene bepaal dan hoe opgetree moet word deur die "regte feite" te kry. Op grond van die feite volg dan die vraag: Wat is die liefdevolle ding om te doen?

Verskillende strominge het aanleiding gegee tot die ontstaan van die situasie etiek. In 'n situasie etiek staan die denke dus in diens van die handeling, en vind ons **pragmatisme**. Daarna bestaan dit uit **eksistensialisme**, maw dit gaan om die mens in sy konkrete verskynswyse (soos ek is). **Relativisme** het ook gelei tot die ontstaan van 'n situasie etiek. In relativisme bestaan daar geen waardes, norme en werklikhede nie. 'n Laaste stroming wat tot situasie etiek aanleiding gegee het, is **positiwisme**. Hier gaan dit dat die wysbegeerte en wetenskap moet afsien van aprioristiese konstruksie en alle metafisiese waarhede deur meer te fokus op die ervaring en kontroleerbare feite. Daarom kan die eis van die situasie en die norm van die situasie nie saamval nie. Die norm is liefde. Wanneer God die mens die opdrag tot liefde gee, is hierdie liefde **doen**.¹⁰²⁷

In die lig van bogenoemde vier benaderings volgens Heyns en Longenecker wat soms in die skryf van 'n etiek gebruik word, behoort altyd onthou te word dat daar nie op sekere wette òf op veranderende omstandighede

¹⁰²⁷ Heyns JA, **Teologiese Etiek**, p 262-263, 265, [NGKerkboekhandel], Goodwood, 1982.

gefokus mag word nie. Dit gaan eerder vir die Christen om die wete dat ons morele wesens is wat in ons moraliteit verantwoordelik is om ons vryheid in Christus tot eer van God en die goeie naam van God se familie uit te leef. Hierdie vryheid is nie algehele vryheid nie, maar 'n vryheid met grense (nou reeds bekend). Dit is hierdie vryheid met grense wat poog om 'n positiewe moraliteit as riglyn te vorm.¹⁰²⁸ Die meeste skrywers en vormers van etiek ontken ongelukkig die werking van die Gees van God die afgelope 2000 jaar in die Kerk. Om die volle verhaal van God se pad met die Christelike etiek te ken, moet die kerkgeskiedenis in ag geneem word. Die skrywer van die Christelike etiek behoort dus die volgende aspekte in ag te neem én kennis daarvan te dra:¹⁰²⁹

- † 'n Deeglike kennis van die Skrif;
- † 'n Deeglike kennis van die Kerkgeskiedenis, sowel as die vermoë om dit te interpreteer;
- † Die vermoë om die Skriftuurlike waarhede en waarderinglyne uit te wys (onderskeidingsvermoë);
- † Die vermoë om positiewe ontwikkelinge en mislukkings in die geskiedenis van die Kerk raak te sien; en laastens
- † Die kreatiwiteit om op die ou einde al bogenoemde in ag te neem en uit te wys wat dit vir die Kerk van vandag beteken.

Hays sal hierby voeg (soos nou reeds bekend en beskryf):

- † Die gemeenskap
- † Die Kruis

¹⁰²⁸ Guthrie Donald, **New Testament Theology**, p 906, 937, [Inter-Varsity-Press], Illinios, 1981. Dit is die roeping van God se kinders om nie volgens die tydsgees op te tree nie, maar volgens God se wil. Die gehoorsaamheid aan hierdie wil ontstaan uit 'n persoonlike verhouding met God. Die verlore mens vind as kind van God 'n totale nuwe waardestelsel wat van dié van die tydsgees verskil. Die Christelike geloof vra nuwe eise en optredes wat anders is as die waarbinne die Christen leef.; Longenecker Richard N, **New Testament Social Ethics For Today**, p 11-12, [William B Eerdmans Publishing Company], Grand Rapids, 1984.

¹⁰²⁹ Longenecker Richard N, **New Testament Social Ethics For Today**, p 22, [William B Eerdmans Publishing Company], Grand Rapids, 1984.

† Die nuwe Skepping

Daarom moet onthou word dat die etiese lering van die Skrif nie finaal afhang van die menslike behoeftes nie, maar van die aard en natuur van God, van die kwaliteit van sy liefde vir die mense en vanuit sy verlossende handeling teenoor ons en die mens se meegaande reaksie daarop. Dit is die basis en fondament van die Christen se sosiale etiek en moraliteit.¹⁰³⁰ Juis daarom het 'n Bybelse etiek 'n ander waardesisteen as die humanistiese en sekulêre waardesisteme in die samelewings wat ontstaan weens die sosiale behoeftes van mense. Hierdie Bybelse etiek is egter ook die etiek wat betrokke raak by die naaste in nood en mekaar se laste dra (Gal 6:2).¹⁰³¹

Dit is binne bogenoemde raamwerk daarom belangrik om waardering vir die pastorale etiek uit te spreek.

7.3. Waardering vir die Pastorale etiek volgens die bediening van Jesus

'n Belangrike vertrekpunt:

In die eerste plek moet gewys word dat waar van "pastoraat" gepraat word, die veronderstelling tog is dat daar iets "nie reg" is nie. Die hele begrip "pastorale etiek" impliseer juis die pastoraat aan persone wat wegbeweeg het van die Skriftuurlike uitgangspunt van heteroseksuele verhoudings. Die wegbeweeg van heteroseksuele verhoudings na homoseksuele verhoudings het seer by sulke persone, hul vriende en

¹⁰³⁰ Longenecker Richard N, **New Testament Social Ethics For Today**, p 10, [William B Eerdmans Publishing Company], Grand Rapids, 1984.

¹⁰³¹ Hendriksen William, **Galatians**, p 232-233, [The Banner of Truth Trust], London, 1969; Lategan BC, **Die Brief aan die Galasiërs**, p111-112, [NG Kerk Uitgewers], Kaapstad, 1986 ; Longenecker Richard N, **New Testament Social Ethics For Today**, p 14-22, [William B Eerdmans Publishing Company], Grand Rapids, 1984; Ridderbos Herman N, **The Epistle of Paul tot the Churches of Galatia**, p 213-214, [WB Eerdmans Publishing Co], Grand Rapids, 1953.

familie gebring, en vra pastoraat.

Die pastorale etiek maak daarom erns met die nood van die homoseksuele persoon as randfiguur. Hoewel dit 'n verskraalde liefdesbegrip volgens die dubbele liefdesgebod gebruik, maak dit erns met medemenslike liefde en die lyding van die homoseksuele medemens. Daar moet waardering wees vir die poging om 'n bestaande wettiese en liefdelose hantering onder sommige Christene teenoor homoseksuele persone uit te wys én te veroordeel. Homoseksuele persone ervaar dikwels heteroseksuele persone se gesindheid teenoor hulle soos volg:

"Many Christians have used the phrase 'love the sinner, hate the sin' to describe their attitude toward LGBT (Lesbian, Gay, Bisexual, or Transgendered) people. While there is plenty of evidence that Christians 'hate the sin', one must wonder, How does the love manifest itself?"¹⁰³²

In daardie opsig het die pastorale etiek van teoloë wat homoseksuele huwelike voorstaan, 'n positiewe appél op die Christelike gemeenskap. Daarom moet daar waardering wees vir Muller se voorstel tydens 2003 Sinode van Oos-Transvaal:

"Die Sinode erken dat hy saam met die res van die NG Kerk wetend en onwetend saamgewerk het aan 'n situasie waarin mense met 'n homoseksuele oriëntasie op verskillende vlakke veroordeling en verwerping ervaar het. Hieroor spreek die Sinode sy opregte berou uit en bevestig die voorneme om in die toekoms meer doelgerig te werk in die rigting van die koms van die Koninkryk, waarin dié wat deur die liefdelose samelewing verwerp word, aanvaarding kan geniet. ... Die Sinode herinner pastors, pastorale werkers en ander ampsdraers daaraan dat alle mense, ongeag

¹⁰³² Thompson Chad W, **Loving Homosexuals as Jesus would**, p 12, [Brazor Press], Grand Rapids, 2004

hulle seksuele oriëntasie, met respek, met onvoorwaardelike aanvaarding en liefde begelei moet word ..."¹⁰³³

Daar moet verder ook waardering vir die pastorale etiek se hantering van 'n "eklesiologiese etiek" (hoewel die begrip nooit deur hulle gebruik word nie – slegs een keer deur dr Willie Botha tydens 'n optrede by 'n vrouediens byeenkoms) wees. Hiermee word bedoel dat die pastorale etiek op die inklusiwiteit van alle gelowiges in terme van kerklike lidmaatskap wys. Geen homoseksuele persoon (of watter randfiguur ook al) wat in Jesus Christus as die Verlosser van sy/haar lewe glo, mag op grond van hul doop en geloof, volwaardige lidmaatskap van die Kerk van Christus geweier word nie. Die implikasie is dat homoseksuele persone die sakramente mag gebruik en selfs georden mag word as ampsdraers in die kerk (later meer hieroor). **Bartlett**, wat die pro-gay veldtog by die Algemene Sinode van 2004 gelei het, handhaaf hierdie uitgangspunt.¹⁰³⁴

Tog is daar ook kritiek teenoor die pastorale etiek.

7.4. Tekorte van die Pastorale etiek volgens die bediening van Jesus

Die eerste saak wat aandag vra, is wat die voorstanders van homoseksuele huwelike en -verhoudings se eklesiologiese etiek impliseer.¹⁰³⁵

¹⁰³³ Agenda Sinode van Oos Transvaal NG Kerk, p 103, **Homoseksualiteit – Verslag van werkgroep een**, [Pretoria], 24-27 Augustus 2003.

¹⁰³⁴ De Vries Anastasia, **Gays mag NG dominees word**, p 1, Rapport, Sondag 17 Oktober 2004. Bartlett se standpunt is in lyn met Die Kerkorde in soverre homoseksuele persone nie onder tug is nie en ook nie in homoseksuele verhoudings betrokke is nie (**Die Kerkorde van die Nederduitse Gereformeerde Kerk**, p 1-7, 20-21, [Lux Verbi.BM], Wellington, 2003). Die NGK se standpunt is tans (2004) dat die skrif slegs heteroseksuele huwelike goedkeur. Dit impliseer dat alle homoseksuele verhoudings en -huwelike sonde is, maw nie in lyn met die Skrif nie. Daarom kan persone in homoseksuele verhoudings nie as ampsdraers bevestig word nie of die sakramente gebruik nie.

¹⁰³⁵ Gangel KO, **The Gospel and the Gay**, p 149-161, [Thomas Nelson Inc Publishers], Nashville, 1987. Daar is nie onder Christene eenstemmigheid oor die presiese rol en

6.4.1. 'n Implikasies vir die Kerk

Dit is so dat homoseksuele persone in die geskiedenis van die kerk 'n reuse bydrae tot die groei en welwese van die kerk gemaak het, tans maak en nog sal maak. Selfs in die geskiedenis van die NGK was daar dikwels predikante (wat selibaat geleef het – of – selfs heteroseksuele huwelike gehad het), orrelistes, ouderlinge, diakens en ander Christene wat 'n bepaalde positiewe bydrae tot die lewe en opbou van die kerk gemaak het.¹⁰³⁶ Kerkordelik kan die NGK geen homoseksuele persoon die ampte weier indien so 'n persoon (op die hede – 2004) nie betrokke is in 'n homoseksuele verhouding nie (soos reeds aangedui).¹⁰³⁷

Die probleem met 'n pastorale etiek: 'n Groot gebrek van die pastorale etiek is dat dit die werking van die Heilige Gees in die Kerk van Christus wêreldwyd en in die geskiedenis ontken. Dit gaan verder as net die afgelope 2000-jaar, maar ontken ook die werking van God se Gees in die 1000de jare voor Christus. Daar is tog 'n duidelike konsekwente, negatiewe etiese en morele afwysing van homoseksuele verhoudings en –huwelike onder God se mense deur die Ou Testament, die Nuwe Testament en die Kerkgeskiedenis wat daarna gevolg het. Daar is reeds in 'n vorige hoofstuk gewys dat dit slegs 'n klein groepie protestantse teoloë en kerke is (hoofsaaklik uit die Westerse wêreld waar humanisme en 'n menseregte kultuur bestaan) wat homoseksuele huwelike steun. Waarskynlik sal die klein groepie protestantse voorstanders van hierdie pastorale etiek (voorstanders van

plek van homoseksuele persone binne die kerk nie. Heelwat persone is ten gunste van aparte kerke of gemeentes vir homoseksuele persone.

¹⁰³⁶ O'Donovan, **Homosexuality in the Church: Can there be a fruitful theological debate**, p 35, [SCM Press], Cambridge, 1997; Potgieter Jorrie & Van Hyusteen Fanie, **Homoseksualiteit in perspektief – Hoop en heling uit die Bybel**, p 152-154, [Lux Verbi.BM], Wellington, 2002.

¹⁰³⁷ **Die Kerkorde van die Nederduitse Gereformeerde Kerk**, p 2-6, [Lux Verbi.BM], Wellington, 2003.

homoseksuele huwelike) wil voorgee dat hul profeties optree en daarom korrek sou wees.

Ongelukkig is hierdie etiek in hoofsaak 'n situasie etiek onder invloed van die positiwisme¹⁰³⁸. Die Skrif word op grond van "wetenskaplike bevinding" en die "ervaring" van homoseksuele persone, op die rand skuif. Onder die invloed van die medemenslike filosofie van menseregte (positiwisties) val die fokus minder op gehoorsaamheid aan God en die handhawing van Bybelse moraliteit en meegaande grense, maar fokus dit op die algehele aanvaarding van die medemens se seksuele behoeftes. Hierdie situasie etiek ontken die wese van die sondeval en die meegaande gebrokenheid sowel as die letsels wat dit op die skepping en die mens gehad het – en nog steeds het. Dit gaan uit van die standpunt dat die wetenskap die norm is wat bewys dat God mense "sò" maak en dat die homoseksuele oriëntasie daarom normaal en goed is en daarom gevier moet word (eksistensialisties).

Vanuit die teologiese filosofie van medemenslike liefde manipuleer dit die Kerk om haar tradisionele norme en waardes rakende huwelike en seksualiteit te verskuif (relativisties). Deur die aanvaarding van homoseksuele huwelike en –verhoudings wil dit die Kerk se negatiewe beeld in die samelewing "regstel". Deur hierdie "liefdevolle handeling" teenoor die homoseksuele medemens, sien die wêreld dat die Kerk liefhet (pragmaties).¹⁰³⁹

¹⁰³⁸ Botha PH, **The Apostle Paul and Homosexuality**, PhD verhandeling, 2003. In die Gay en Lesbian beleidstuk word die volgende uitgestippel: Dit is "nie wetlik" en "diskriminerend" van enige kerk, moskee, tempel of sinagoge om hulle van enige voorreg wat lidmate van hierdie godsdienstige groepe het, uit te sluit. Hulle sien hul seksualiteit as 'n normale vorm van seksualiteit. Dit is ook onwettige om homofobie teen homoseksueles te bevorder of te handhaaf.

¹⁰³⁹ Daar is reeds gewys dat hierdie interpretasie van liefde nie binne die konteks en bedoeling van Joh 13:34 is nie.

Ongelukkig gaan die voorstanders van die pastorale etiek in hul toepassing van hierdie etiek ekklesiologies te ver. Die beginsel is dat die Kerk nie die ekklesiologiese reg / gesag het om op homoseksuele persone 'n beroep op onthouding of selibaat te doen nie. Dit beteken dat die Kerk ook nie in die pastoraat op die praktiserende homoseksuele persoon 'n appél tot 'n lewe van gehoorsaamheid aan die wet van God en Skrif mag doen nie, aangesien die wet van God nie meer geld nie. Dit is waarskynlik die groot probleem met die implikasie van die Algemene Sinode van 2004 se besluit rakende die debat oor homoseksuele huwelike en –seksuele verhoudings ontstaan. Die sinode het besluit:¹⁰⁴⁰

“**4.10.1.** Dit is die roeping van die kerk om die evangelie van Jesus Christus in alle omstandighede en aan alle mense te bring. Daarom is dit die kerk se taak om die lig van God se Woord ook op die terrein van menslike seksualiteit te laat val sodat die boodskap van hoop en bevryding in Jesus Christus ook met betrekking tot hierdie aspek van die lewe tuisgebring kan word.

4.10.2. ... In die lig hiervan vra die Algemene Sinode verskoning aan alle homoseksueles en hulle families, binne en buite die kerk, vir elke geval waar die kerk sulke mense in die verlede, onder andere as gevolg van 'n gebrek aan leiding, seergemaak het en waar God se liefde nie in die kerk se opdrag raakgesien kan word nie.

¹⁰⁴⁰ Handeling Algemene Sinode, **Homoseksualiteit**, p 302, Hartenbos, 10-15 Oktober 2004; **C.10.3. Leer en Aktueel: Parallele sessie: Homoseksualiteit**, www.ngkerk.org.za/AlgSinode/Handelinge. Daar kan nie fout gevind word met die pastorale inslag van hierdie besluit nie. Die getuienis van die genade is duidelik. Daar moet waardering wees vir die handhawing van die heteroseksuele huwelik as die Bybelse model vir die Christelike huwelik. Die probleem ontstaan oor wat nie gesê is nie, en dit wat ruimte vir misverstande ooplaat: Die sinode swyg oor die Skriftuurlikheid van homoseksuele verhoudings en aanvaar die bestaan van homoseksuele oriëntasie as 'n gegewe. Om die waarheid te sê, die sinode is onseker oor die Bybelse siening van homoseksuele verhoudings. Die stelling dat die Skrif teen homoseksuele promiskuiteit is, kan impliseer dat die Skrif nie teen homoseksuele verhoudings van liefde en trou is nie. Die siening van die sinode rakende lidmaatskap is korrek. Die swye oor aan watter morele voorwaardes (indien enige) 'n homoseksuele persoon moet voldoen om as ampsdraer georden te kan word, kan sommige die besluit laat interpreteer dat praktiserende homoseksuele persone tot die amp toegelaat kan word.

4.10.3. Die Sinode is diep geraak deur die pyn en lyding, verwerping en eensaamheid van persone wat op een of ander wyse met die werklikheid van homoseksualiteit gekonfronteer is. Daarom onderneem ons om met mekaar saam op weg te gaan deur:

In liefde mense te ondersteun op persoonlike vlak en die nodige ondersteuningsisteme daar te stel op alle vlakke;

Met die middele tot ons beskikking die nodige pastorale begeleiding te verskaf, as daar 'n behoefte is;

Saam te besin oor wat 'n Bybels gefundeerde pastorale model is om homoseksuele persone te versorg.

4.10.4. Die Algemene sinode erken dat daar in die kerk verskillende vertolkings is van die beskikbare Skrifgegewens oor homoseksualiteit ...

4.10.5. Volgens ons verstaan van die Skrif kan slegs die verbintenis tussen een man en een vrou as 'n huwelik beskou word (Handelinge Algemene Sinode 2002:624 12.11 punt 2.)

4.10.6. In aansluiting by die Algemene Sinode van 2002 bevestig die Algemene Sinode dat sowel heteroseksuele as homoseksuele promiskuiteit ten sterkste veroordeel word.

4.10.7. In aansluiting by die huidige beleidstandpunt van die NG Kerk oor lidmaatskap is die Algemene Sinode daarvan oortuig dat alle mense, ongeag hulle seksuele oriëntasie, ingesluit is in God se liefde en dat hulle op grond van geloof alleen as volwaardige lidmate van die kerk aanvaar behoort te word. Dit is ons oortuiging dat alle mense se getuienis oor hulle geloof en seksuele oriëntasie, ernstig moet opneem en hulle integriteit moet aanvaar".

Hoewel die sinode die huwelik bly interpreteer in terme van die Bybelse siening dat dit slegs binne heteroseksualiteit plaasvind, interpreteer **André Bartlett**¹⁰⁴¹ die besluit dat homoseksuele persone en ampsdraers wél in

¹⁰⁴¹ Neels Jackson, p 9, **NG Kerk se sinode sê nie ja vir gay leraars**, [Beeld] 21 Oktober 2004. André Bartlett was op daardie stadium voorsitter van die Taakspan Homoseksualiteit. Die moderatuur reageer op 21 Oktober teenoor Bartlett se interpretasie van die 2004 besluit van die Algemene Sinode. Dit wys in 'n persverklaring

permanente seksuele verhoudings kan staan – solank dit net “verantwoordelike verhoudings” is én nie “losbandig” is nie.¹⁰⁴²

Die pastorale etiek neem ook nie die ekklesiologiese en morele implikasies wat `n homoseksuele verhouding en -huwelik (van liefde en trou) van `n predikant op die gemeente en gemeenskap sal hê, in ag nie. Wat is die uiteinde van `n liefdesverhouding tussen twee mense – tog `n huwelik. Indien die NGK huwelike slegs heteroseksueel interpreteer, erken dit seksuele “saambly verhoudings” tussen gelowiges wat ongetroud is, of nie? Erken dit daardeur dat homoseksuele persone – hoewel nie getroud – tog in permanente verhoudings mag staan? Wat is die seksuele aard van hierdie verhoudings?

In 1991 het die Biskoppe van die Anglikaanse Kerk in Brittanje `n verklaring uitgereik waarin hulle ook die saak van ampsdraers wat in homoseksuele verhoudings betrokke is, aanspreek:

“We have, therefore, to say that in our considered judgement the clergy cannot claim the liberty to enter into sexually active homophile relationships. Because of the distinctive nature of their calling, status and consecration, to allow such a claim on their part would be seen as pacing that way of life in all respects on a par with

daarop dat Bartlett se interpretasie van die sinodale besluit nie `n getroue weergawe is van die gees en bedoeling van die sinode nie. Die besluit se gees en bedoeling was dat gays wel ingesluit is in God se liefde en dat hulle volwaardig lidmate kan wees. Die sinode het ook verskoning gevra vir die seer wat in die verlede teenoor hulle gepleeg is. Daarteenoor het die sinode gesê dat slegs `n liefdesverhouding tussen `n man en `n vrou tot `n huwelik lei en dat alle vorme van promiskuiteit veroordeel word. Die sinode het nooit die saak bespreek dat tussen die twee pole plek gemaak kan word vir verantwoordelike, praktiese homoseksuele liefdesverhoudings as `n konsekwensie van volwaardige lidmaatskap nie. `n Groot groep op die sinode was teen enige vorm van homoseksuele praktyke en Bartlett se interpretasie van die besluit, kan daartoe lei dat dié groep kan voel dat hulle om die bos gelei is. Baie moeite is gedoen om konsensus te verkry. Hierop het Bartlett gesê dat hy nie die sinodebesluit geïnterpreteer het nie, maar bloot sy eie mening gegee het oor wat behoort te gebeur. Die gesprek behoort voortaan te fokus op wat presies volwaardige lidmaatskap beteken.

¹⁰⁴² De Vries Anastasia, **Gays mag NG dominees word**, p 1, Rapport, Sondag 17 Oktober 2004

heterosexual marriage as the reflection of God's purpose in creation. The church cannot accept such a parity and remain faithful to the insights which God has given through Scripture, tradition and reason reflection on experience".¹⁰⁴³

'n Volgende implikasie waaraan voorstanders van homoseksuele huwelike nie in ag neem in hul teologisering van 'n pastorale etiek nie, is wat sulke huwelike op die gesinne in die samelewing sal hê nie.

4.7.2. Die implikasie van homoseksuele huwelike op gesinswaardes in die gemeenskap.

Skriftuurlik is die uitgangspunt dat kinders binne 'n heteroseksuele gesin opgevoed behoort te word (Gen 1-4). Die gevolge wat 'n homoseksuele paartjie as ouers op die identiteit, vorming en psigies-emosionele toestand van aangenome (of eie) kinders op die langtermyn sal hê, word nie in ag geneem nie. Dit neem ook nie die gevolge in ag wat homoseksuele huwelike en -verhoudings in die langtermyn op die gemeenskap en hul kinders se moraliteit sal hê nie. Daar is 'n sterk argument uit te maak dat homoseksuele huwelike waarby kinders ook betrokke is, 'n benadeling van en sonde teen die gemeenskap en veral kinders is.¹⁰⁴⁴

¹⁰⁴³ **Issues in Human Sexuality: A Statement by the House of Bishops**, p 33 par 4.6, [Church House Publishing], 1991; John Jeffrey, **Christian Same-Sex Partnership**, p 54-55, [SCM Press], Cambridge, 1997.

¹⁰⁴⁴ Chukwu Cletus N, **Homosexuality and the African Culture** geneem uit **AFER 46 (4)**, p 301, 2004; Dedek JF, **Contemporary Medical Ethics**, p 1, [Andrews and McMeel], Kansas City, 1996; Dobson James, **Marriage under Fire – Why we must win this Battle**, p 100-105, [Multnomah Publishers], Oregon, 2004; Lutzer Erwin W, **The Truth about Same-Sex Marriage**, p 89-104, [Moody Publishers], Chicago, 2004. Die Kerk behoort heteroseksuele huwelike te vier en moeite doen om hierdie huwelike te herstel. Dit is nie verkeerd om op die gemeenskap 'n beroep op selibaat te doen indien iemand voel dat hy/sy homoseksueel is. Christene sal egter hul gesindheid teenoor homoseksuele persone moet verander en bely dat hulle persone wat homoseksueel is in die verlede – en nog steeds – seergemaak het. Die kerk kan nie maar terug sit omdat homoseksuele huwelike waarskynlik wetlik aanvaar sal word nie. Dit kan ook nie apaties teenoor die debat staan nie, omdat predikante en ander christengelowiges bang is dat hulle in die proses as homfobies uitgeskel sal word nie. Die ander gevaar is dat Christene so in hierdie debat betrokke raak dat vergeet word dat Jesus vir sondaars aan die kruis gesterf het.

In `n pro-gay artikel deur **Lig** vertel **Anna-Marie de Vos**, regter in die Pretoriase Hooggeregshof, wat wetlik dit reggekry het om kinders aan te neem, self van die ongelukkigheid wat hul aangenome dogter, Nuschka, op `n stadium met haar lesbiese ouers gehad het. Volgens haar het die meisie op `n stadium die wens uitgespreek:

"Nuschka het eendag vreeslik kwaad vir Anna-Marie geword en gesê: 'Ek wens my ma was nie `n **lesbian** nie'".¹⁰⁴⁵

Die swaarkry van kinders wat homoseksuele ouers het (of die ouers van persone wat homoseksuele verhoudings het)¹⁰⁴⁶, word dan ook deur dieselfde berig beskryf wanneer die dogter aan haar aanneem ouers vertel het hoedat sy op skool en tussen haar vriende gespot word oor haar "lesbiese ouers". Volgens die berig het van die skool kinders aan die jongmeisie gesê dat sy òòk lesbies is weens haar ouers se gay-verhouding.¹⁰⁴⁷

Ouers van dieselfde geslag kan nie aan kinders `n "gesonde seksuele rolmodel" demonstreer nie. Vroue kan nie aan seuns manlikheid moduleer nie. Net so kan mans nie aan dogters vroulikheid demonstreer nie. Homoseksuele ouerpare kan ook nie aan hul kinders gesonde kommunikasie tussen `n man en `n vrou moduleer nie. Die gevolg is dat seuns op die ou einde nie weet hoe om met dogters in verhoudings te tree nie. So sal meisies ook nie weet hoe om met mans in verhoudings te tree nie. Dit is

¹⁰⁴⁵ Lig, **Gay-Ouerskap vra verdraagsaamheid**, p 15, [Wellington], Oktober 2004.

¹⁰⁴⁶ Vgl die aangrypende verhaal van Dina Joubert. Joubert Dina, **Onlogiese liefde – op pad met my gay kind**, JL van Schaik, Pretoria, 1998.

¹⁰⁴⁷ Lig, **Gay-Ouerskap vra verdraagsaamheid**, p 15, [Wellington], Oktober 2004.

onafwendbaar dat homoseksuele ouers aan hulle kinders 'n onvolmaakte "persepsie" van die teenoorgestelde geslag sal kommunikeer.¹⁰⁴⁸

Hier is die punt:

Die pastorale etiek pas dieselfde waardesisteem as die sekulêre samelewing toe. Onder die skyn van 'n etiek van Jesus word die alternatiewe waardesisteem van die Skrif geïgnoreer. 'n Pastorale etiek sal daarom die doelpale elke keer verskuif soos daar nuwe situasies en nuwe omstandighede ontstaan. Dit wil voorgee dat dit die geloofwaardigheid van die kerk wil herstel, maar in praktyk trek dit 'n streep deur die integriteit van die Kerk sowel as die historiese werking van God se gees oor millennia onder gelowiges wat 'n intieme verhouding met God gehad het, én nog steeds het.

Die uiteinde van die konsekwente toepassing van 'n pastorale etiek is dat dit die gemeenskap (kerke en gesinne) onder druk sal plaas. Dit is onafwendbaar dat dit die gesonde funksionering van gemeentes en gesinne sal aantast.

'n Laaste gedagte: Pastoraat word toegepas wanneer daar in die lewe van 'n persoon iets is wat "nie reg gegaan" het nie. Die blote feit dat van 'n "pastorale" etiek gepraat word, impliseer die erkenning dat homoseksuele verhoudings en -huwelike nie normaal is nie. Waarom sou die kerk dan pastoraat aan die homoseksuele persoon wil bedien, indien daar nie fout is met so 'n seksuele lewenswyse nie?

¹⁰⁴⁸ Haley Mike, **10 Frequently asked Questions about Homosexuality**, p 163-166, [Harvest House Publishers], Eugene – Oregon, 2004.

Op hierdie punt moet 'n samevatting rakende die getuienis van Jesus gemaak word.

8. 'n Beoordeling

Die getuienis van Jesus het nie die Joodse wet ten opsigte van seksuele sondes opgehef nie. Sy etiek was gekoppel aan konkrete situasies waarmee Hy te doen gehad het. Die gebrek aan die voorkoms van homoseksuele verhoudings onder die destydse Palestynse Judaïsme is die rede waarom Hy daarvoor geswyg het. Hy het sulke verhoudings nie stilswyend aanvaar nie. Net soos Jesus nie homoseksuele sondes aanspreek nie, so het Hy ook nie bloedskande en bestialiteit aangespreek nie. Sou Hy dan hierdie seksuele sondes ook stilswyend aanvaar het? Die Levitikus wetgewing rakende moraliteit en seksuele sondes is konsekwent deur Hom gehandhaaf en selfs soms verswaar.

Jesus se betrokkenheid by die randfigure van die samelewing is nie anders as sy betrokkenheid by nie-randfigure nie. Wanneer Hy by randfigure in terme van seksuele gedrag betrokke raak, verwelkom Hy hulle met oop arms, maar verwerp elke keer konsekwent hul immorele gedrag. Sy betrokkenheid by hierdie randfigure is om hulle op te roep tot bekering en geloof in Hom sodat ook hulle die nuwe wêreld van God verkry. Vir diegene wat reeds sy uitnodiging tot geloof aanvaar het, doen Hy 'n beroep tot gehoorsaamheid aan God se Wet as getuienis van hul regte gesindheid teenoor God en meegaande eskatologiese getuienis wat dit in die wêreld het.

Daarom is dit nie 'n korrekte afleiding om te maak dat Hy die wet ophef deur sy siening van liefde en geloof nie. Hy het dit gehad teen tradisies wat as wet verhef is en so 'n las op mense geplaas het. Volgens Hom het liefde

nié die wet van God opgehef nie, maar dien dit juis as die motivering vir die gesindheid waarom bekeerlinge die wet nakom.

Die getuienis van Jesus maak die volgende appél op die Kerk:

Ten opsigte van meer behoudende Christene doen sy optrede `n beroep om meer betrokke by die randfigure te raak (meng met hulle, kuier saam met hulle, eet saam met hulle en tree teenoor hulle in liefde én nie in haat òf veragting op nie). Aanvaar hulle in liefde en verwelkom hulle in die Kerk.

Ten opsigte van die pro-gay teoloë doen sy optrede `n beroep op die handhawing van die Wet van God se siening in terme van seksuele etiek en moraliteit. Liefde hef nie die Wet op nie. Liefde beteken nie algehele vryheid in terme van randfigure se gedrag nie. Liefde beteken nié dat enige gelowige nie `n transformasie in sy/haar gedrag hoef te ondergaan nie. Met liefde het Jesus ook verstaan dat die mens `n verantwoordelikheid en lojaliteit teenoor die groep waaraan hy/sy behoort, het. Dit impliseer dat elke Christengelowige – ook die homoseksuele persoon – niks sal doen wat die goeie naam van Jesus se Kerk sal skade doen nie.

Vir beide groepe is sy primére boodskap om met passie na die verlorenes uit te reik sodat hulle sy nuwe wêreld kan binne gaan en as verlostes met `n eskatologiese verwagting kan leef.

`n Laaste omstrede saak rakende die getuienis van die Skrif op hermeneutiese gebied, handel oor die getuienis van Paulus. Dit verdien nou aandag.